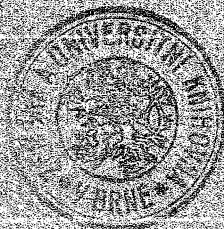

O ŽILINSKÉM
PRÁVU MAGDEBURSKÉM
NĚMECKÝM JAZYKEM SEPSANÉM
Z ROKU 1378

DAS SILLEINER RECHTSBUCH
AUS D. J. 1378

NAPSAL
RUDOLF RAUSCHER

(ROZŠÍŘENÝ OTISK Z PŘEDMLUVY „KNIHY ŽILINSKÉ“
VYDANÉ PROFESOREM DR. VÁCLAVEM CHALOUPECKÝM
VE SLOVENSKÉM ARCHIVU SVAZEK I)

V BRATISLAVĚ 1933
NÁKLADEM UČENÉ SPOLEČNOSTI ŠAFARIKOVY
TISKEM STÁTNI TISKÁRNY V PRAZE

O ŽILINSKÉM
PRÁVU MAGDEBURSKÉM
NĚMECKÝM JAZYKEM SEPSANÉM
Z ROKU 1378

DAS SILLEINER RECHTSBUCH
AUS D. J. 1378

NAPSAL
RUDOLF RAUSCHER

(ROZŠÍŘENÝ OTISK Z PŘEDMLUVY „KNIHY ŽILINSKÉ“
VYDANÉ PROFESOREM DR. VÁCLAVEM CHALOUPECKÝM
VE SLOVENSKÉM ARCHIVU SVAZEK I.)

V BRATISLAVĚ 1933
NÁKLADEM UČENÉ SPOLEČNOSTI ŠAFAŘÍKOVY
TISKEM STÁTNÍ TISKÁRNY V PRAZE

Právní kniha žilinská v původním tekstu německém z r. 1378, jehož vnější popis byl podán v úvodu prof. Chaloupeckého, skládá se ze čtyř částí: z registru, z předmluvy, z t. zv. práva zemského a t. zv. práva lenního.

Registr sám je rozdělen na dvě části: obsahuje nejprve registr kapitol práva zemského „Hye hebt sich an daz register von dem recht czu Meidburg“, pak registr práva lenního „Hy hebt sich an daz register von lehnrecht“.

Předmluva počíná na fol. 19^a slovy: „Hie hebt sich an der kunigpuch vnd marburgychz recht. Amen“ a končí na fol. 22^a slovy: „Hy endet sich dy vorrede von den byschofen von Meidburch der stat.“

Tekst knihy počíná na fol. 22^a článkem (čl. 21.), který jest charakterisován nadpisem: „Hy heben sich an dy hohen recht von Meidburch der stat.“ Závěr této části jest uzavřen článkem (čl. 426.) a v explicit jest vyčteno: „Hy endet sich das landrecht.“ Zde jest také uvedeno, že článkem následujícím čl. (427.) začíná právo lenní: „Nu heben sich an dy lehnrecht.“

Nadpisy tyto, charakterisující obsah knihy žilinské, nevystihují ho plně. Objeví se to, zkoumáme-li předlohy jednotlivých článků.

Nadpis předmluvy, ukazující, že jde o kompilaci saského zrcadla s právem magdeburským, hodí se spíše pro obsah celé žilinské knihy. Předmluva sama jest vlastně vikpildní kronika (Cronica de tempore creationis mundi).*) Vlastní tekst žilinské knihy skládá se z článků saského zrcadla,**) jež prostoupeny jsou články práva vikpildního***) a k nim

*) K tomu srov. Weiland Ludwig, Ueber die Weichbildchronik, Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde I. (Hannover 1876) str. 201—206. K. A. Eckhart, Die Entstehungszeit der Sachsenspiegels und der Sächsischen Weltchronik. Rechtsbücherstudien II. (Göttingen 1931).

**) V dalším citováno jest vydání Homeyrov o. Des Sachsenspiegels erster Theil oder das sächsische Landrecht I. (Berlin 1861); lenní právo citováno podle vydání z r. 1842 (Berlin). K vydání Eckhartovu, K. A. Eckhart, Sachsenspiegel. Land- und Lehnrecht. Monumenta Germaniae Historica. Fontes iuris germanici antiqui. Nova series tom. I. Hannover 1933, nebylo možno již přihlídnouti, neboť korektura byla již provedena.

***) Srv. tekst Daniels A. v. a Gruben Fr. v., Das sächsische Weichbildrecht (Berlin 1858) a tekst uveřejněný od Mühlera Heinr., Deutsche Rechtshandschriften des Stadtarchivs zu Naumburg (Berlin 1838), str. 38—64.

jsou přidány články převzaté z magdeburského práva sděleného Vratislavi z r. 1261 a 1295*) a z magdeburského práva sděleného Zhořelci r. 1304.***) K nim přistupují ještě další nálezy, které jsou pravidelně připojovány k vikpildnímu právu a pocházejí z činnosti Magdeburku, jako vrchní městské stolice, po př. jiných měst, která byla založena rovněž na magdeburském právu.***) Mezi nimi jest několik článků, jichž předlohu se nám nepodařilo objeviti.

Kromě těchto předloh setkáváme se zde ještě s články, jež náležejí k t. zv. extravagantům saského zrcadla,†) které podle krakovského rukopisu nazývají se také extravaganty krakovskými.††)

V textu žilinské knihy není odděleno zemské právo saského zrcadla od vikpildního práva, nýbrž vše tvoří organický celek, zjev to, který není vzácný pro právní památky z okruhu magdeburského práva,†††) který však ukazuje na vyspělost naší právní památky.

Autor naší právní památky tvořil si aspoň v části své knihy svůj zvláštní systém. Uvádí nejprve historický úvod, vikpildní kroniku, k ní připojuje Prologus a Textus prologi saského zrcadla. Za tímto úvodem následují začáteční články ze zemského práva saského zrcadla. Za nimi vrací se k vikpildnímu právu a v celku souvisle uvádí čl. I.-XX. K nim se z vikpildního práva připojují čl. XLII. a XLIV., které se k předcházejícím článkům blíží tím, že obsahují předpisy o městské organizaci města Magdeburku.

Pak se opětně vrací k zemskému právu saského zrcadla z třetí knihy v člancích, které obsahují předpisy o právním postavení osob. Za nimi se vyskytají opětně články z práva vikpildního.

Od čl. 74. až do čl. 102. jest celkem systematické shrnutí předpisů o ranách a o usmrcení člověka. Jsou tu články z různých předloh a po prvé přicházejí také sdělení práva magdeburského z r. 1261, 1295 a 1304. Na shrnutí těchto článků patrna je snaha soustřediti látku téhož obsahu z různých právních památek z téhož okruhu práva magdeburského. Podobné soustředování látky vyskytá se ovšem i v jiných právních památ-

*) Srv. k tomu G a u p p Ernst Theod., Das alte Magdeburgische u. Hallische Recht (Breslau 1826), str. 48—69.

**) G a u p p, l. c. 24—33. Citováno z vydání T z s c h o p p e Gust. Ad.-Stenzel Gust. Ad., Urkundensammlung zur Geschichte des Ursprungs der Städte... Schlesiens u. der Oberlausitz (Hamburg 1832), str. 448—478.

***) Nálezy, jichž bylo použito, jsou uveřejněny v těchto publikacích: Diplomatice Beiträge zur Untersuchung der schlesischen Rechte u. Geschichte (ed. Böhme) II., 2. (Berlin 1775), str. 90—157; W a s s e r s c h l e b e n H., Sammlung deutscher Rechtsquellen (Giessen 1860), str. 125—127.

†) H o m e y e r G., Die Extravaganten des Sachsenspiegels, Abhandlungen der königl. Akademie der W. Berlin, 1861, str. 223—266.

††) Jde tu o rkp. H 642 (dříve č. H 134), H o m e y e r G. Die deutschen Rechtsbücher des Mittelalters u. ihre Handschriften (2. vyd. Weimar 1931); srv. B i s c h o f f Ferd., Beiträge zur Geschichte des Magdeburgerrechtes. Sitzungsberichte Wiener Akad. Ph. H. Classe L (1865), str. 335—339; K u t r z e b a Stan., Historja źródeł dawnego prawa polskiego II. (Lwów 1926), str. 205.

†††) G a u p p, Das alte Magdeb. u. Hallische Recht, str. 115 n.

kách magdeburského práva, takže nelze je považovati za charakteristickou zvláštnost žilinské knihy.*)

Za touto částí následuje oddíl další, jak ukazuje nadpis článku 103., až do čl. 137. Jde tu o kapitolu o právním postavení žen, zvláště o jejich majetkovém právu, avšak jsou zde předpisy i o jiných právních poměrech z majetkového práva rodinného. I zde tudíž můžeme spatřovati jistou snahu po systematickém shrnutí látky z téhož oboru.

V části, která pak přichází od čl. 138. až do čl. 161., jsou shrnuta ustanovení o škodách, které způsobil dobytek na sousedových věcech, a jsou zde zařazeny i jiné předpisy o právu sousedským.

I další část od čl. 162. až do čl. 196. jest shrnutím řady článků, které se vztahují k otázce dluhu a ručení zaň, vyskytají se však zde i články o svědectví před soudem.

V dalších člancích nemůžeme již sledovati tuto snahu o systematiku. Nenalzáme zde podobných sestavení článků v kapitoly. Jsou i zde různá seskupení článků, které se týkají týchž právních poměrů (na př. čl. 236. až 242. nebo čl. 246.—248.), ale není vnitřní spojitosti mezi většími skupinami ani snad výběr z určité předlohy. V této části vyskytlo se více článků, jichž předlohu nebylo možno zjistiti bezprostředně, třebaž, že někde aspoň podobu bylo možno konstatovati.

To, co bylo řečeno, týkalo se žilinské knihy až do čl. 415., neboť závěr od uvedeného článku až do čl. 427. jest doplněk, který je jiného původu. Předlohou k němu bylo městské a horní právo rodnavské. Články tyto byly teprve dodatečně připojeny, jak bude ještě uvedeno. Protože bylo možno konstatovati jejich předlohu, je možno bezpečněji vysvětliti původ celé žilinské knihy. O tom níže proneseme své mínění.

Po části nazvané v explicit zemským právem, následuje lenní právo. V této části, jež je značně menší než část předchozí, střídají se články lenního práva s články zemského práva saského zrcadla. Není tudíž ani zde název plně výstižný pro obsah této části, nutno ale říci ihned, že ani systém této části není zvláštností jen pro právní knihu žilinskou.**)

Probíráme-li předlohy jednotlivých článků žilinské knihy, musíme si povšimnouti zvláště, jak jest obsaženo v ní saské zrcadlo. Nejen, že jeho články v naší právní knize nenásledují za sebou v obvyklém pořadu, nýbrž jsou přeházeny a velmi často také rozděleny a roztrhány na řadu článků, které následují buď za sebou nebo jsou od sebe daleko na různých místech umístěny. Charakteristickým příkladem, jak jsou od sebe odděleny jednotlivé věty z týchž článků saského zrcadla, jsou články: čl. 79., v němž vytržena druhá věta z Ssp. Ldr. II. 38 a čl. 261., v němž je obsažena první věta tohoto článku saského zrcadla. Stejně tak jest charakteristickým poměr článků 107., 204. a 207. a pak poměr článků 194., 369. a 370. Pozoru-

*) Srv. na př. systematiku uvedeného sdělení magdeburského práva Zhořelci z r. 1304 a t. zv. systematické právo magdeb. šefů, L a b a n d Paul, Magdeb. Rechtsquellen, str. 116—119.

**) Srv. na př. lenní právo v knize města Středy ve vyd. M e i n a r d u s Otto, Das Neumarkter Rechtsbuch u. andere Neumarkter Rechtsquellen (Breslau 1906).

hodno jest, že se některé články saského zrcadla v právní knize žilinské opakují. Vzniká pak mezi nimi doslovná shoda. Tak na př. v čl. 95. a 352., 183. a 319., 271. a 395. Lze si to vysvětliti tím, že při vznikání žilinské knihy byly skládány články saského zrcadla k sobě z různých předloh. I tyto vady v systematické žilinské knihy nejsou ovšem ojedinělým zjevem ve středověkých právních památkách městského práva.

Právní kniha žilinská řadí se podle toho, co jsme uvedli, k právním památkám, které právě ve XIV. stol. vznikly na podkladě magdeburského práva a saského zrcadla.*) Právní památky tyto nejsou mnoho od sebe odlišny svým obsahem, všechny téměř úplně mají týž obsah a tytéž předpisy, liší se od sebe více uspořádáním látky.***) Žilinská kniha svými prameny a svým uspořádáním nejbližše jest právní knize města Středy. Ve svém systému však pokročila ještě dále tím, že spojuje v sobě organicky městské právo s právem zemským. Není ovšem i v tom zvláštností, neboť podobná smísení vidíme i u jiných památek.***)

Pátráme-li, za jakých okolností žilinská právní kniha vznikla a kde asi bylo by hledati její předlohu, musíme si uvědomiti, jaké právo žilina měla a odkud čerpala pro ně základy.

Je známou již skutečností, že městské právo žilinské se vytvářelo ve spojitosti a za vlivu německého práva v Uhersku.†) O tom máme řadu přímých dokladů.††) Z nich plyne, že žilina měla styky s Krupinou již r. 1370, tudíž před rokem, jímž jest žilinská kniha datována.†††) Na druhé straně máme však dosvědčeno, že žilíně r. 1379 bylo zakázáno užívati práv

*) Jsou to tyto památky: Sdělení práva magdeb. městu Zhořelci z r. 1304 (vyd. T z s c h o p p e - S t e n z e l, Urkundensammlung 448—478; Das Magdeburg-Breslauer syst. Schöffenrecht aus der Mitte des XIV. Jh. (vyd. Paul. L a b a n d 1863) Vratislavské poučení Opavě, srv. K e l l e J o h a n n, Ueber eine unbekannte in der Prager Universitätsbibliothek aufgefundene Rechtshandschrift und eine bereits im Jahre 1301 von Breslau an Troppau gesandte Rechtsbelehrung, Zeitschrift f. deutsches Recht (ed. Beseler, Reytscher u. Stobbe) XIX. (1859), str. 140—160; Kniha Hlohovská (Glogauer Rechtsbuch vyd. W a s s e r s c h l e b e n H., Sammlung deutscher Rechtsquellen (Giessen 1860); Kniha distinkční (Das Rechtsbuch nach Distinctionen) vyd. O r t l o f f F r i d., Sammlung deutscher Rechtsquellen I. (1836); Kniha města Středy (vyd. M e i n a r d u s O t t o, Das Neumarkter Rechtsbuch und andere Neumarkter Rechtsquellen (Breslau 1906). O těchto právních památkách všeobecně srv. S c h ö d e r R i c h. - K ü n s b e r g E b., Lehrbuch der deutschen Rechtsgeschichte (6. v. Berlin-Leipzig 1932), str. 741 násl.

**) Srov. L a b a n d Paul, Magdeburger Rechtsquellen (Königsberg 1869), str. 71.

***) Na př. ve sdělení magdeb. práva Zhořelci z r. 1314 (T z s c h o p p e - S t e n z e l, l. c. str. 493—495) nebo uvedená kniha Hlohovská. Podobně i právní kniha Zhořelecká spojuje v sobě zemské právo a právo městské a obsahově by se tudíž žilinské knize také blížila. Srv. H o m e y e r S a c h s e n s p i e g e l II., 2 (1844). Stejně tak i kniha Hlohovská.

†) O tom srov. F. X. K r o n e s, Deutsche Geschichts- und Rechtsquellen aus Oberungarn II. Archiv f. österr. Geschichte XXXIV (1865), K a i n d l R. Fr., Geschichte der Deutschen in den Karpathenländern II. (Götha 1907) zvl. str. 22—32; t ý ž, Studien zur Geschichte des deutschen Rechtes in Ungarn und dessen Nebenländern, Archiv f. österr. Geschichte XCVIII (1909), zvl. str. 397 násl., L o m b a r d i n i A l e x., Stručný dejepis slob. mesta Žiliny (1874).

††) Listiny o tom jsou uveřejněny F e j é r, Codex XI. (1844), str. 508 násl.

†††) Srv. F e j é r, Codex XI., 522—524.

města Těšína, která v Žilíně měli a jichž před tím užívali.*) Teprve potom od r. 1379 Žilina uznala Krupinu za město, kam se ve sporných případech měla utíkati o právní poučení. Datum tohoto zákazu spadá téměř v datum žilinské knihy a maně se nám vtírá otázka, zda není tu jen časová shoda a zda zákaz užívání práv těšínských není v plně vnitřní souvislosti s naší právní knihou. Dříve než proneseme o tom své mínění, všimněme si, jaké postavení v dějinách právních pramenů městských má město Těšín.

Jako jiná města slezská měl Těšín původně právo flámské.***) Právo flámské bylo velmi význačným pro právní vývoj ve Slezsku, neboť jeho ustanovení pronikla do řady slezských městských práv.***) Ke konci 14. stol. r. 1374 nastala změna a Těšín obdržel právo magdeburské†) a od té doby hledá poučení ve Vratislavi. Jest to skutečnost, která není výjimkou v dějinách měst, neboť změny v městském právu nejsou řídké a dosti často město, které používalo jednoho práva, přijímá právo jiné. Ale pro nás je to opětně moment velmi důležitý, neboť čtyři léta před datováním žilinské právní knihy mateřské město Žiliny výslovně přijímá právo magdeburské. Snad nebylo by velmi odvážným tvrditi, že i Žilina byla na této skutečnosti interesována a že snad se dotázala tehdá na obsah sděleného magdeburského práva, po případě pro Žilinu byl pořízen opis těšínského městského práva Z městského práva těšínského se nám ze stol. XIV. nezachovalo ničeho,††) leč že bylo používáno vratislavského práva, a nemůžeme tudíž své mínění bezpečně na jisto postavit.

Vezmeme-li v úvahu zjištěné skutečnosti, zvláště, že v Žilíně používali práv těšínských a že tudíž měli patrně jejich opis, jak plyne ze shora uvedené listiny, pak téměř bezpečně můžeme tvrditi, že právní kniha žilinská vznikala za vlivu právních památek slezských.

*) Jest pozoruhodno, jak se tato listina o této události vyjadřuje: Quoniam Dnus noster Serenissimus, dei gratia inclytus Hungarie, Polonie, Dalmatie rex etc. nos de juribus Tessinensibus hucusque in nostra civitate habitis per edictum sue Majestatis prohibuit, volens nos in regno suo ubi legum perfectissimarum copia fore dignoscitur leges suscipere et earundem perfrui (usu) nunc et semper. F e j é r, Codex IX., 7., str. 619. O tom, že obchodníci slezští, zvl. z Vratislavi, měli velmi čilý styk s Uherskem srv. Korn Georg, Breslauer Urkundenbuch (Breslau 1870), str. 209 č. 243, kde uvedena listina z r. 1365, v níž král Ludvík I. dovoluje obchodníkům vratislavským obchodovati v Uhersku za týchž podmínek jako obchodníci pražští a norimberští.

***) Prasek Vinc., Dějiny kníž. Těšínského (1894), str. 141, t ý ž, Organisaace práv magdeburských na sev. Moravě a v rak. Slezsku (1900), str. 281.

***) Meinardus Otto, Das Neumarkter Rechtsbuch und andere Neumarkter Rechtsquellen (Breslau 1906), str. 52—54.

†) Meister, Aufnahme des Sachsenrechts in Schlesien, 153, G a u p p, Das alte Magdeb. u. Hallische Recht (Breslau 1826), str. 346—7, Stenzel G. A., Urkundensammlung zur Geschichte des Ursprungs der Städte . . . in Schlesien und der Ober-Lausitz (1832), str. 595. Laband Paul, Das Magdeburg-Breslauer systematische Schöffengericht aus der Mitte des XIV. Jahrhunderts (Berlin 1863), str. XXXIII., p. 49, soudí, že Těšínu byla sdělena právní památka, kterou právě vydával. V Šeršníkové museu jest rkp. obsahující Ssp. a systematické právo šefů z Vratislavi, srv. H o m e y e r, Die deutschen Rechtsbücher, č. 1102.

††) Prof. Kapras mi laskavě dal k dispozici své výpisy z těšínských archivů. Podle nich jest zachována městská kniha těšínská z doby pozdější, v ní však žádného opisu práva těšínského z doby starší není.

Pro své mínění, že byl tu tento vliv, nalezneme však ještě více dokladů, zkoumáme-li některá ustanovení žilinské knihy podle jejich obsahu. Zde ovšem můžeme tak učiniti jen nejstručněji, nehodlajíce zatěžovati úvod k edici podrobnostmi, jež by bylo možno uvésti ve zvláštní studii.

Možno však zde zdůrazniti především, že v textu saského zrcadla, jak shora uvedeno, bylo použito t. zv. extravaganťů krakovských. Pro saské zrcadlo bylo charakteristickým, že bylo rozmnožováno řadou doplňků právě na území slezském.*) Pro extravaganťy krakovské je pak charakteristické, že jich bylo použito i v právní knize města Středy.***) A proto ovšem, vyskytnou-li se tyto extravaganťy i v žilinské právní knize, jest to pro nás dokladem, že při jejím vzniku působily vlivy saského zrcadla z rukopisů slezských.

Právě tak jako v saském zrcadle, tak i ve vikpildním právu, jehož variantu žilinská kniha použila, vyskytá se řada doplňků. A opětně, zkoumáme-li tyto doplňky, setkáváme se s tím, že řada jich vyskytá se v rukopisech provenience slezské. Jde tu o analogie s nálezy, jež uveřejnil Böhme a pak o některé články z variantu vikpildního práva uveřejněného Wasserschlebenem. I tento variant je z rukopisu provenience slezské.***) Zvláště je zde upozorniti na formu židovské přísahy v čl. 367. ve znění, jak se vyskytá i v uvedeném slezském rukopisu. Protože řada právních památek ze slezských archivů není vydána ani popsána, lze ovšem na některé shody jen upozorniti podle dosavadních popisů.†) V této souvislosti možno upozorniti, že se vyskytnou analogie i s knihou hlohovskou.††)

Pro posouzení původu obsahu žilinské knihy přispěje také čl. 122., o jehož právním obsahu se zde zmíníme. Ustanovuje se v něm t. zv. právo třetinné. Je známo, že třetinnému právu magdeburské právo příznivo nebylo.†††) Právo toto bylo rozšířeno v Míšni, v Lužici, ve Slezsku, v Polsku a v zemích českých. Byla vyslovena i domněnka, že třetinné právo vzniklo v zemích českých a rozšířilo se do ostatních uvedených zemí. Zdá se však, že právo třetinné se vyvíjí za vlivu práva flámského,§) v němž jest již r. 1181 přesně formulováno.§§)

I v Uhersku se s právem třetinným setkáváme v právu spišském a v městském právu šťávnickém.§§§) V právu šťávnickém jeho původ dal

*) Homeyer, Die Genealogie der Handschriften des Sachsenspiegels. Abh. Berliner Akad. 1859 (1860), str. 108—109.

**) Me in a r d u s O., Das Neumarkter Rechtsbuch, I. c. str. 94. Jde o rukopis H 642 (139).

***) W a s s e r s c h l e b e n, Sammlung I. c. na str. XVI. úvodu.

†) Na př. jsou to analogie s rukopisy, jež popsal G a u p p E. Th., Das schlesische Landrecht oder eigentlich Landrecht des Fürstenthums Breslau von 1356 an sich und in seinem Verhältnisse zum Sachsenspiegel dargestellt (Leipzig 1823), str. 221, srv. k tomu čl. 295.

††) Srv. čl. 184. a 402.

†††) S c h r ö d e r R i c h., Geschichte des ehelichen Güterrechts in Deutschland, II., 1. (Berlin 1868), str. 216—224; II., 3. (1874), str. 80—102.

§) M e i n a r d u s, Das Neumarkter Rechtsbuch (Breslau 1906), str. 52—54.

§§) M e i n a r d u s, Das Halle-Neumarkter Recht von 1181 (Breslau 1909), str. 74.

§§§) V právu spišském se o něm mluví v jiné souvislosti. Srv. D e m k ó K á l m á n, Lócse, története I., Jog-, Mű- és Művelődéstörténeti rész (Lócse 1897), str. 19 čl. 2. Pro právo šťávnické srv. Codex dipl. Arp. cont. III., str. 207.

by se vysvětliti vlivem českým. Vyskytnutí se práva třetinného v žilinské právní knize lze si pak vysvětliti tím, že se zde projevil vliv městského práva těšínského, když si připomeneme, že v Těšíně před přijetím práva magdeburského bylo středisko odvolání měst užívajících práva flámského. Domněnku tuto podporovala by i neobyčejně jasná formulace uvedeného článku.

Shrneme-li své úvahy, domníváme se, že již tím, co bylo řečeno, je vyloučena možnost, že by žilinská kniha byla oficiálním sdělením právním, kterého by se bylo žilíně přímo dostalo od některého města z okruhu práva magdeburského. Jde o právní kompilaci, která není jednotnou ani osnovou ani obsahově, neboť některé články se opakují buď doslovně nebo obsahově. Dlužno ovšem také vysloviti tvrzení, že žilinská kniha nemá svůj původ v žilíně, nýbrž že byla převzata jako hotová odjinud, patrně z Těšína. Byla opsána v žilíně. V explicit zemského práva jest uvedeno jméno opisovačovo: Nicolaus de Lucouia. Snad jde o Mikuláše z Lukova v Dol. Lužici,*) nebo z Lukové, kteréžto jméno hojně vyskytá se na Moravě. Pro opisovače jest charakteristické, že pečlivě jest proveden opis t. zv. zemského práva, v právu lenním opisovač neuměl některá místa přečísti a vynechal je, čímž ovšem vzniká nesrozumitelnost. Jest tomu na př. v čl. 431.

Uvedli jsme již nahoře, že závěr t. zv. zemského práva tvoří články z městského a horního práva rodnavského. Své tvrzení, že jde tu skutečně o články z tohoto práva, můžeme opřítí dokladem přímo z našeho rukopisu. Opisovač při opisování právní knihy naší počínal si asi tímto způsobem: Opsal nejprve t. zv. zemské právo, na jehož konci od čl. 415. až 427. použil textu městského a horního práva Rodny, pak opisoval právo lenní, jež úplně nedokončil. Dokazuje to závěr za čl. 480., který byl připojen jinou rukou a později. Opisovač původně nynější fol. 71., 72. a 73. nevyplnil a ponechal si je pro dokončení opisu lenního práva. Na fol. 74^a—74^b týž opisovač zapsal městské a horní právo Rodny, jehož dříve použil pro uvedené závěrečné články zemského práva.

Městské a horní právo města Rodny, s nímž se zde setkáváme v opise, není dosud známo v uherské vědecké literatuře**) a proto je níže uveřejňujeme. Jde tu o horní právo města Rodna, Rodena, Rodenau v Sedmihradsku, na horním toku Velkého Samoše. Z úvodu v čl. 1. se dovídáme, že právo toto vzniklo v době krále Štěpána, patrně Štěpána V.***) S dějinami tohoto města byl by vznik městského a horního práva tohoto v soulase. Rodna byla slavnoucím horním městem, jež bylo v době tatarského vpádu pobořeno, později opět bylo obnoveno. Horní a městské právo rod-

*) Srv. Becker Walter, Magdeburger Recht in der Lausitz (Stuttgart 1931), str. 34.

**) Srv. k tomu Wenzel Gustáv, Magyarország bányszatának kritikai története (Budapest 1880), str. 132—134; Ka indl R. Fr., Geschichte der Deutschen in den Karpathenländern II., str. 185.

***) Srv. Zimmermann Franz-Werner Carl, Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen, Hermannstadt, 1892, č. 118, str. 99—100 (1268), č. 276, str. 203—204 (1296—1313).

navské skládá se z 23 článků, z nichž pouze čl. 17., 18. a 19. týká se předpisů horního práva, ostatní články obsahují předpisy práva městského. Tímto spojením a sloučením předpisů městského a horního práva liší se rodnavské právo od práva šťávnického a jihlavského. Přes to však nalezneme i shody mezi nimi. V čl. 2., 9., 10. a 15. jeví se analogie a téměř doslovné shody se šťávnickým městským právem, prostřednictvím něhož se objeví i analogie s jihlavským městským právem. V čl. 2. vyskytá se i shoda s právem budínským. V ustanoveních horních rodnavské právo postupovalo dosti samostatně.

Opisovač přijal do právní knihy žilinské čl. 2.—13. a 15. práva rodnavského, pominul tudíž úplně předpisy práva horního. Je zajímavé, že nepřejímal doslovně, nýbrž že měnil některá ustanovení. Jsou to ustanovení procesní, zvláště pokud jde o přísežné pomocníky, jichž počet jest v žilinské knize změněn. Tak na př. v čl. 417. jest změněn počet tří na šest, v čl. 423. změněn počet sedmáct v třináct osob. Článek 426. upraven tak, že za slova „icht twinge“ přidána věta: „ez sey den durch fridez willen“ a poslední věta vůbec vypuštěna.

Máme-li vysloviti posudek, jak se dostalo toto městské a horní právo do Žiliny a proč ho bylo použito při právní knize žilinské, lze o tom vysloviti pouze domněnky. Žilina nebyla horním městem, měla však právní styky s Krupinou, jež horním městem byla. Snad Krupina znala a převzala horní právo rodnavské a odtud dostalo se i do Žiliny. V právní knize žilinské objevilo se tímto způsobem spojení styků a vlivů práva těšínského a krupinského. Snad by bylo možno tímto spojením právních předpisů i vysvětliti, proč kniha žilinská nepozbyla na svém významu, i když žilíně bylo zakázáno obracet se o poučení do Těšína.

V přílohách uveřejňujeme jednak seznam článků německého textu žilinské knihy a pak znění horního práva rodnavského. V příloze první uváděny jsou předlohy jednotlivých článků, při čemž tam, kde jde o podobu, resp., kde se objevily při srovnání některé změny v textu žilinské knihy uvedeno jest srovnání (srv.), po př. změny jsou výslovně uvedeny. V příloze druhé jest uvedeno rodnavské horní a městské právo.

Německý text žilinské knihy odborné literatuře zvl. německé dosud znám nebyl.*) Badatelé českoslovenští přihlíželi především k jeho překladu.***) Protože se nám nepodařilo objeviti předlohu naší právní památky celé, bylo nutno hledati předlohu jednotlivých článků. Práce ta byla ztížena tím, že se u jednotlivých článků střídaly různé předlohy a i právní památky sloužící za předlohu byly rozptýleny do jednotlivých článků a roztrhány i v jednotlivé věty. V přílohách jsme nemohli přihlížeti k jednotlivým variantům, které se v textu vyskytly. Zvláště jde tu o různá čtení

*) Není znám ani druhému vydání soupisu německých právních knih. H o m e y e r G., Die deutsche Rechtsbücher des Mittelalters u. ihre Handschriften (Weimar 1931).

***) Kromě uvedeného spisu Lombardiniho srv. J i r e e c k Herm., Právníký život v Čechách a na Moravě, Praha 1903, str. 327.

v právu v ikbildním. Předlohu několika článků*) nepodařilo se nám, jak uvedeno, objeviti. Tím není řečeno, že články ty předlohy nemají, snad podrobnějším studiem a vydáním dalších památek se podaří ji nalézt. Náš popis i tak, jak doufáme, poskytne obraz a vystižení povahy naší právní památky.

*) Jsou to články: 122., 129., 180., 184., 187., 188., 189., 190., 225., 226., 258., 349., 359., 360., 392., 397.

MAGDEBURSKÉ PRÁVO NĚMECKÝM JAZYKEM SEPSANÉ,
 PODLE PŘEPISU Z R. 1378.

[Právo města Marburku.]

- [1.] ^[19a] Hie hebt sich an der kunig puch vnd marburgychz recht. Amen.
Shoduje se s textem: Cronica de tempore creationis mundi [Cronica] vyd. Daniels A. v. a Gruben Fr. v., Das sächsische Weichbildrecht (Berlin, 1858), str. 26—27.
- [2.] Von Julio, dem erstem kayser, vnd dynoch ym kumen.
Cronica l. c. str. 27—34.
- [3.] ^[19b] Von dem grozen keiser Otten von Rome vnd wyer starb.
Cronica l. c. 34—35.
- [4.] Wy herzog Gôdfride daz lant gewan czu Jerusalem.
Cronica l. c. 35—36.
- [5.] Von keyser Heinreich vnd wyer vacht wider dy Sachsen.
Cronica str. 37, 39.
- [6.] ^[20a] Von keyser Otten dem rotem, der den halten tñn stifte czu Merdeburg.
Cronica l. c. str. 39.
- [7.] Von keyser Otten dem jvngen.
Cronica l. c. str. 39.
- [8.] Von keyser Heinreich dem edlen.
Cronica l. c. str. 39.

- [9.] Von chûnich Chunrat vnd
wy her starb.
Cronica l. c. str. 41.
- [10.] Von chûnich Heinreich.
Cronica l. c. str. 41.
- [11.] ^[20b] Von chûniges Heinreiches
leben.
Cronica l. c. str. 41.
- [12.] Von chûnich Heinreich
sûn vnd der auch Hein-
reich genant ist.
Cronica l. c. str. 43.
- [13.] Von chûnich Ludoweych.
Cronica l. c. str. 45.
- [14.] ^[21a] Von chûnich Chunrat von
Swaben.
Cronica l. c. str. 45.
- [15.] Von keyser Fridereichen,
der vor herzog waz in Swa-
ben.
Cronica l. c. str. 45, 47.
- [16.] Von keyser Heinreichen,
keiser Fridereiches sûn
von Swaben.
Cronica l. c. str. 47.
- [17.] ^[21b] Von chûnich Philipo, key-
ser Heinreiches pruder,
der erslagen wart von dem
phalczegraue.
Cronica l. c. str. 49.
- [18.] Von chûnich Ôtten von
Brûnsweich.
Cronica l. c. str. 49, 51.
- [19.] Von keyser Fridereich von
Steuphe.
Cronica l. c. str. 51.
- [20.] Von grave Wilhelme von
Hollant.
Cronica l. c. str. 51.
- ^[22a] Hy endet sych dy vorrede
von den byschöfen von
Meidburch der stat.

- [21.] ^[22a] Hy heben sich an dy hō-
hen recht von Meidburch
der stat.
*Shoduje se Sachsenspiegel Prologus a
Textus prologi vyd. Homeyer, Sachsen-
spiegel I. (Berlin 1861) str. 136—137
a 138.*
- [22.] Von den czweyn swerten,
dy got aufer den liez dem
babst vnd dem keyser czu
beschirmen.
Ssp. Ldr. I., 1.
- [23.] Was der mensche t̄n sol
in seynen bistum, wen her
czu seynem iar k̄mpt.
Ssp. Ldr. I., 2. § 1—4.
- [24.] ^[22b] Von den sehs werltden
vnd von den sehs her-
schilden.
Shodné Ssp. Ldr. I., 3. § 1—2.
- [25.] ^[23a] Hy hebt sich dy zal von
dem gesippe.
*Ssp. Ldr. I., 3 § 3, až do slov also dut
die süster kindere.*
- [26.] Mer von der sippezal.
*Ssp. Ldr. I., 3 § 3, pokračuje, kde přestal
článek předcházející, až do konce.*
- [27.] Wy sich eigenschaft in
wic wilden recht anam.
*Weichbildrecht I., § 1 (vyd. Daniels-
Gruben).*
- [28.] Von dreier hande recht.
Weichbildrecht I., § 2.
- [29.] Das recht, daz got hat ge-
saczt.
Weichbildrecht I., § 3. první odst.
- [30.] Von gotes recht.
Weichbildrecht I., § 3. druhý odst.
- [31.] Von stat recht vnd wil-
chúr.
*Liší se od Weichbildrecht I., § 4; srv. též
Laband Paul, Magdeburger Rechtsquellen
(Königsberg 1869) str. 50 Weichbild-Vul-
gata § 4.*
- [32.] ^[23b] Von dem landrecht.
*Liší se velmi značně od Weichbildrecht I.,
§ 5. a II., § 1.*

- [33.] Von eigenschaft.
Srov. Weichbildrecht II., § 2. a Laband, l. c. Weichbild Vulgata § 7.
- [34.] Von eigenschaft.
Srov. Weichbildrecht II., § 3. a Laband, l. c. str. 51 Weichbild Vulgata § 8.
- [35.] Von der eigenschaft.
Srov. Weichbildrecht II., § 4. a Laband, l. c. str. 51 Weichbild Vulgata § 9.
- [36.] Von dem alten recht vnd eigenschaft.
Srov. Weichbildrecht II., § 5. a 6. a Laband, l. c. Weichbild Vulgata § 10. a 11.
- [37.] ^[24a] Von der eigenschaft.
Srov. Weichbildrecht II., § 7. a 8. lat. tekst.
- [38.] Von vnrechter gewonheit.
Srov. Weichbildrecht III., § 1—3.
- [39.] Von der freiheit recht.
Srov. Weichbildrecht IV., § 1. a 2. neúplné.
- [40.] Von den rechten czu Sachsen [opraveno z Meidburch].
Srv. Weichbildrecht VI., § 1. a 2. neúplné, konec chybí, od věty Der konig waz selbst.
- [41.] ^[24b] Von dem reiche.
Srv. Weichbildrecht VII., § 1. neúplné, poslední věta chybí.
- [42.] Von dem reiche czu Rome.
Srv. Weichbildrecht VII., § 2—5.
- [43.] Von des chûniches recht.
Srv. Weichbildrecht VIII., § 1. a 2.; neúplné.
- [44.] ^[25a] Wy man vber den keyser richten sol, abers vorwûr[chten].
Srv. Weichbildrecht VIII., § 2. a 3.
- [45.] Wer vber den chûnig richten zol.
Srv. Weichbildrecht IX., § 1.
- [46.] Von den chavfleûten.
Srv. Weichbildrecht IX., § 2, 3.
- [47.] ^[25b] Von der stat czu Meidburch, wysi gesaczt wart.
Srv. Weichbildrecht X., § 1—3.

- [48.] Von der stat zu Halle.
Srv. Weichbildrecht XI., § 1—3.
- [49.] Von den von Meidburch.
Srv. Weichbildrecht XII., § 1—2.
- [50.] ^[26a] Wy dy phalcze gemachet
ist.
Srv. Weichbildrecht XIII., § 1 neúplné.
- [51.] Von der chuntschaft.
Srv. Weichbildrecht XIII., § 2—4.
- [52.] ^[26b] Wy dy phalcz czusamen
chûmen ist.
Srv. Weichbildrecht XIV., § 1—2.
- [53.] Wy mansycz zu der phalcz
dy fürsten laden zol.
Srv. Weichbildrecht XV., § 1—2.
- [54.] ^[27a] Wy daz gericht in wic-
bilde recht sey.
Srv. Weichbildrecht XVI., § 1—4.
- [55.] Ob der schulcez ymant
irret an seiner clage.
Srv. Weichbildrecht XVII., § 1—4.
- [56.] Von dem voit, der nicht
recht... [*pod tím škrtnuto* von
dem bürgermeister].
Srv. Weichbildrecht XVIII., § 1—2.
- [57.] ^[28a] Von dem burgermeister.
Srv. Weichbildrecht XIX., § 1—4.
- [58.] Von eigen vorgeben.
Srv. Weichbildrecht XX., § 1.
- [59.] ^[28b] Von der stat czu Meid-
burch. [§ 1.] [O městě
Marburku.]
Srv. Weichbildrecht XLII., § 1.
- [60.] Von den ratmannen. [§ 2.] [O radních
lidech.]
*Srv. Weichbildrecht XLII., § 2 a doplň
z čl. XLIII., § 1.*
- [61.] ^[29a] Von dem höchsten richter
czu Medburch der stat. [§ 3.] [O vyšším
právě města
Marburka.]
Srv. Weichbildrecht XLIV.
- [62.] Wen man zeiche vncleich. [§ 4.] [Kterého
člověka zna-
menají bez
zákona.]
*Ssp. Ldr. III., 28, § 1, 2. V § 1 chybí věta
Doch — moge.*
- [63.] Von den phaffenkindern
vnd auch den andern. [§ 5.] [O farářo-
vých dětech
aojinoších.]
Ssp. Ldr. III., 45, § 9.

- [64.] Von den chinden, dy nicht
eechinder seyn.
Ssp. Ldr. III., 45, § 11 (začátek změněn).
- [65.] ^[29b] Von varenden weyben vnd
amnien.
Ssp. Ldr. III., 46, § 1.
- [66.] Ob eyn richter stirbz.
Ssp. Ldr. III., 25, § 1.
- [67.] Der richter magnymant
weysen von seyner clage.
Ssp. Ldr. III., 16, § 1.
- [68.] Von schephenbare.
Weichbildrecht XXXIII.
- [69.] Wer clagt im geistlichem
gerichte.
Ssp. Ldr. III., 87, § 1.
- [70.] Wo ein man, den andern
in einem vremden gericht
beclagt.
Podobné Weichbildrecht XXVIII., § 1, 2.
- [71.] Von dem schultez.
Weichbildrecht XLVI.
- [72.] ^[30a] Von dem gewette.
Srv. Weichbildrecht XLV., § 1—3.
- [73.] Von dem burgraven vnd
schulczzen.
Srv. Weichbildrecht XLV., § 4.
- [74.] Hy heben sich an capitl
von den wunden vnd tot-
slegen.
*Srv. Magdeburg Breslauer Recht 1261,
§ 11.*
- [75.] Von den wunden vnd von
leme.
Ssp. Ldr. II., 16, § 2, 3.
- [§ 6.] [O dětech,
které nejsou
pravé po-
stele.]
- [§ 7.] Item, o ci-
zích ženách.
- [§ 8.] Jestli by
rychtár je-
den umřel.
- [§ 9.] Rychtár
žádného ne-
muož odpu-
diti od ža-
loby.
- [§ 10.] O božení-
cích.
- [§ 11.] Item, který
žaluje na
duchovním
právě.
- [§ 12.] Kdež jeden
člověk dru-
hého v cu-
zém právě
obžaluje.
- [§ 13.] O fojtovi.
- [§ 14.] O osudě.
- [§ 15.] Již se počí-
ná o purkra-
bovi a o foj-
tovi.
- [§ 16.] Tuto se počí-
ná kapitu-
lum o smrtel-
ných ra-
nách.
- [§ 17.] O ranách a o
chromotě.

- [76.] Von den glyden, dy man bezzeren zol mit eim halben wergelde.
Ssp. Ldr. II., 16, § 5.
- [77.] ^[30b] Von der wunden bezzerunge vnd ir wergelt,
Ssp. Ldr. II., 16, § 7.
- [78.] Von dem toten, den man vor gericht pringet vmbe-
[*graben*].
Ssp. Ldr. II., 14, § 2.
- [79.] Von den, dy do schizzent noch vogelen vnd treffen leüt.
Ssp. Ldr. II., 38 (vytržena druhá věta).
- [80.] Von ehafter not vnd von streit dez tagez odir nachtez.
Weichbildrecht LXX.
- [81.] Von den wunden.
M. B. Recht 1261, § 13.
- [82.] Von den wunden.
Görlitz 1304, § 29.
- [83.] Von den wunden.
Görlitz 1304, § 30.
- [84.] ^[31a] Von den wunden.
Srv. Weichbildrecht LXXXII.
- [85.] Von den wunden.
Görlitz 1304, § 31, prvá věta.
- [86.] Von den wunden.
Druhá věta tohoto § = druhé větě Görlitz 1304, § 31.
Prvá věta zní:
Und wirt einer wunt vnd di wunden nicht champhwunden sein vnd chvmt jener für mit gerüfte, man sol doch in teidingen czu dem nechsten teidinge.
- [87.] Von wunden.
Görlitz 1304, § 32.
- [§ 18.] O tych údech, keréž mají polepšiti s na póly place-
niem.
- [§ 19.] O polepšenie ran a o za-
placenie.
- [§ 20.] O zabitém, kterého před právo přinesú.
- [§ 21.] O tych, kteří strelí za ptákem a uhodie člo-
věka.
- [§ 22.] O velikú núzu aneb o boj, co se stane vedne nebo v noci.
- [§ 23.] O ranách.
- [§ 24.] Opět o ra-
nách.
- [§ 25.] Opět o ra-
nách.
- [§ 26.] Opět o ra-
nách.
- [§ 27.] Naučenie o ranných.
- [§ 28.] Opět o ra-
nách.
- [§ 29.] Opět o ra-
nách.

- [88.] Von den wunden.
Podobá se Görlitz 1304, § 33.
- [89.] Von den wunden.
Srv. Weichbildrecht LXXXV.
- [90.] ^[31b] Von den wunden.
M. B. Recht 1261, § 54.
- [91.] Von den wunden.
M. B. Recht 1261, § 53 počátek.
- [92.] Von den wunden vnd wrid-
brechandervreyenstrazze.
M. B. Recht 1261, § 53.
- [93.] Von den wunden vnd knú-
telslegen.
Görlitz 1304, § 66.
- [94.] ^[32a] Vmb eyn slachtung be-
czygen.
M. B. Recht 1295, § 16 prvá věta.
- [95.] Von wunden leúten ge-
vangen.
*Ssp. Ldr. I., 69 a I., 49 (spojeny dva
články).*
- [96.] Von dem, der seynen her-
ren totet.
Ssp. Ldr. III., 84, § 2.
- [97.] Von dem, der seinen vater
tötet.
Ssp. Ldr. III., 84, § 3.
- [98.] Von svnung, dy do ge-
macht wirt.
M. B. Recht 1261, § 36 a 37.
- [99.] ^[32b] Von der svnugen, wor-
vmb iz sei.
M. B. Recht 1261, § 34 a 35.
- [100.] Von svnnuge, worvmb iz
sei.
Görlitz 1304, § 27 (3 věty).
- [§ 30.] Opět o ra-
nách.
- [§ 31.] Opět o ra-
nách.
- [§ 32.] Opět o ra-
nách.
- [§ 33.] Opět o ra-
nách.
- [§ 34.] O ranách a
o zboření
pokoje na
svobodnej
cestě.
- [§ 35.] O ranách a
o bití pali-
cemí.
- [§ 36.] Svědění
o bití.
- [§ 37.] O raněných
lidech ja-
tých.
- [§ 38.] O tem, ktož
pána svého
zabije.
- [§ 39.] O tem, ktož
svého otce
zabije.
- [§ 40.] O smlouvě,
když dva
přítelé spo-
lu smluví
a zjednají.
- [§ 41.] O zjednání a
osmlouvě, oč
by ta smlúva
byla.
- [§ 42.] O sjednání a
osmlouvě, oč
by ta smlúva
byla.

- [101.] Von chemphen.
Görlitz 1304, § 28 první věta.
- [102.] Von nothaftiger clag.
*Začátek srv. Weichbildrecht XXXIX.,
pak pokračuje:
odir der oberist richter, do her vmb
beclagt hot. Sint sy aber nicht tot-
leich, so antwort einer mit chemphe,
dy andern engen im mit ir unschulde.*
- [103.] Hy heben sich andy capi-
tel von vrawen morgen-
gob von andern iren rech-
ten.
Ssp. Ldr. I., 5, § 2 druhá věta.
- [104.] Von der umbestaten tocht-
ter.
Ssp. Ldr. I., 5, § 2.
- [105.] Von dem svn, der ein weip
nimpt ee, den der vater
mit ym teilt.
Ssp. Ldr. I., 5, § 1.
- [106.] Von dem pfaffen, der teil
nimpt an erb.
*Ssp. Ldr. I., 5, § 3 a poslední věta vzata
z Ssp. Ldr. I., 6, § 1.*
- [107.] ^[33a] Von dem gute, daz einem
wirt czu seinem weibe.
Ssp. Ldr. I., 12, druhá věta.
- [108.] Von den, dy czu recht daz
erbe besiczen.
Ssp. Ldr. I., 17.
- [109.] Von der morgengabe.
Ssp. Ldr. I., 20, § 1.
- [§ 43.] O bojech, co
se v šran-
cích bijí.
- [§ 44.] O pielnej ža-
lobě.
- [§ 45.] Tuto se po-
číná kapitu-
la o ženách a
o jejich vě-
nách a o jin-
šie jejich
práva.
- [§ 46.] O dievce,
kteráž ne
jest usta-
vičná.
- [§ 47.] O tem syno-
vi, kterýž
ženu puoj-
me vedlé ra-
dy otce své-
ho, což jest
jemu rovna
vedlé přiro-
zenie.
- [§ 48.] O tych kně-
žích, kteříž
dielberú
bez práva.
- [§ 49.] O tem zboží,
co se jedno-
mu dostane
vedlé tej že-
ny svéj.
- [§ 50.] O tych, kte-
říž k právu
zboží erbov-
né ostavujé.
- [§ 51.] O věno.

- [110.] Wy dy frauwe behalden ir morgengabe.
Ssp. Ldr. I., 20, § 6, 7.
- [111.] Von den, dy nicht geben morgengabe.
Ssp. Ldr. I., 20, § 8, 9.
- [112.] ^[33b] Waz man den frauwen wol mûz geben.
Ssp. Ldr. I., 21, § 1.
- [113.] Von dem leipgezeŕg.
Ssp. Ldr. I., 21, § 2 bez posl. věty.
- [114.] Von dem weibe, dy mit recht gescheiden wirt von dem man ab.
Ssp. Ldr. I., 21, § 2 posled. věta.
- [115.] Von dem erbe, da varen wilczu der witwen in daz gut.
Ssp. Ldr. I., 22, § 1, 2, tři věty.
- [116.] Von den, dem weibe cz[u]e gewinnen, der er nicht nemen zol.
Görlitz 1304, § 121.
- [117.] Von dem weybe, dy ein kint treyt, alz ir man stirbet.
Ssp. Ldr. III., 38, § 2.
- [118.] Von den dingen, dy daz weyp nicht erbet pey irez mannez leybe.
Ssp. Ldr. III., 38, § 3.
- [119.] ^[34a] Daz erbet daz weyp, wol wensy stirbet.
Ssp. Ldr. III., 38, § 5 změněno.
- [120.] Von ausgeraten kindern.
Weichbildrecht LXII.
- [§ 52.] Kterak žena má zachovatisvé věno.
- [§ 53.] O tych, kteříž věna nedávají.
- [§ 54.] Co ženám musí dobrého učiniti.
- [§ 55.] Svědomie o životu.
- [§ 56.] O tej ženě, kteráž vedlé práva rozlučenabude od muže.
- [§ 57.] O erbu, kto chce vstúpiti k vdově v její zbožie.
- [§ 58.] O téj ženě, kterúž by jeden vzal, kteréz by vzíti neměl.
- [§ 59.] O téj ženě, kteráž dietě nese, když jí muž umře.
- [§ 60.] O tych kusių, kteréž neerbují s ženú vedlé života svého muže.
- [§ 61.] O erbu ženském.
- [§ 62.] O dětech, které sú odpraveny od svých starších.

- [121.] Von frawen gerade.
Srov. Weichbildrecht XXIII.
- [122.] ^[34b] Von erbe kindern.
Nu hört, hot ein man erbechinder vnd stirbet, vnd wöllen sich di chinder svndern von der müter, si schulden ir geben ir dritteil alz bescheidenlich, ab ir leistet nicht sy ir morgengobe, di ir wirt gelobt, do er sy nam.
- [123.] Von dez mannes erbe.
Srov. Görlitz 1304, § 38.
- [124.] Von dem herwette.
Srov. Weichbildrecht XXII., § 2 a XXVI., § 3.
- [125.] Der ein witven nymt.
Srv. Görlitz 1304, § 77. Ku konci přidán doplněk:
daz erbe were denne ein der frawen gegeben in gehaiten dingen bei irez mannez lebende leibe an recht widersprach.
- [126.] Daz der phaffe teil it mit dem bruder vnd nicht.
Ssp. Ldr. I., 25, § 1—4.
- [127.] ^[35a] Von der varenden hab.
Ssp. Ldr. I., 25, § 5.
- [128.] Von dem, daz dy weybe anerbit mit ein rechte.
Ssp. Ldr. I., 27, § 1, 2 a I., 28 a I., 29, první věta, vše spojeno v jeden článek.
- [129.] Von dem, der mer weyp genvmen eleychen.
Dyeweyl der man an weip nicht wesen wil noch en mak, so mach er wol eleich weip nemen, waz ist darvmb seyn ym drey weyp tot odir mer; czu derselben weyz nimpt auch dy frawe einen man vnd gewinnet elich chinder pey dem leczstem als pei dem erstem, vnd beerbet sy mit irm erbe vnd mit irm gute.
- [130.] Von nevwenchvmmen levtten.
Ssp. Ldr. I., 29, druhá věta a Ssp. I., 30.
- [§ 63.] O ženskej zbroji.
- [§ 64.] O erbovních dětech.
- [§ 65.] O mužském erbu.
- [§ 66.] O vojně.
- [§ 67.] Ktož vdovu puojme.
- [§ 68.] Kněz se dělí z bratrem a nedělí.
- [§ 69.] Co by dietě oddali pryč.
- [§ 70.] O tem, což ženě erbuje vedlé práva.
- [§ 71.] O tem, ktož viec žen pojal zdáváných.
- [§ 72.] O lidech vnově přiřlých.

- [131.] ^[35b] Von vngeczweitengut. [§ 73.] O zboží neroztrženém.
Ssp. Ldr. I., 31, § 1.
- [132.] Von dem man, der eyn weyp nimpt. [§ 74.] O ťem muži, který ženu puojme.
Ssp. Ldr. I., 31, § 2 a I., 32.
- [133.] Von den chinden, dy geborn werden noch irez vater tot. [§ 75.] O tych dětech, které se narodie po smrti její otce.
Ssp. Ldr. I., 33.
- [134.] Wydaz vorworcht ist, daz weyp gezevch noch wõrsprech nicht mach geseyn. [§ 76.] Kterak jest to zavedeno, že ženské svědomie před právem a slib ženský nemuože býti.
Ssp. Ldr. II., 63.
- [135.] ^[36a] Absich der sÿn teilt von dem vater. [§ 77.] Jestli se syn dělí od otce.
Ssp. Ldr. I., 13.
- [136.] Von den frawen, dy schuldig seint. [§ 78.] O tych ženách, které sú dlužny.
Extravaganten des Sachsenspiegels (G. Homeyer, Berlin 1861) str. 253, čl. 37.
- [137.] Von der gehosten speise. [§ 79.] O nemovitú speiži.
Weichbildrecht XXIV.
- [138.] ^[36b] Hy hebetsich anderschade, den daz vych tut. [§ 80.] Již se počíná o škodách, což dobytek učinie.
Ssp. Ldr. II., 40, § 4.
- [139.] Von schweynen vnd von gensen. [§ 81.] O sviniech a o husech.
Ssp. Ldr. II., 40, § 5.
- [140.] Von dem, der vremde aker pawt. [§ 82.] O tem, ktož cizí roli seje.
Ssp. Ldr. II., 46.
- [141.] Von vich, daz getriben wirt auf ander levte gute chorn. [§ 83.] O dobytku, kterýž bude hnán na jinšího člověka zboží, neb setí.
Ssp. Ldr. II., 47, § 1.—3.

- [142.] Von dem, der dotreibt vich auf vremde weyde.
Ssp. Ldr. II., 47, § 4., 5.
- [143.] ^[37a] Von dem hirten vnd von seiner verlust.
Ssp. Ldr. II., 48, § 1.
- [144.] Von dem chorn, daz auzbeleybt über zeit.
Ssp. Ldr. II., 48, § 2., 3. a 7. druhá věta.
- [145.] Von dem vich vnd von dem hirten.
Ssp. Ldr. II., 54, § 1—2.
- [146.] Waz der hirte gelten zol, ist daz er icht vorleŕset
Ssp. Ldr. II., 54, § 3.
- [147.] Von der lem, daz ein vich dem andern tut.
Ssp. Ldr. II., 54, § 5.
- [148.] Von dem vich, daz der hirt in daz dorf nicht pracht hot.
Ssp. Ldr. II., 54, § 6.
- [149.] ^[37b] Von dem tretten der soyt.
Ssp. Ldr. II., 61, § 5.
- [150.] Von den glumenden odir peyzzenden hunden.
Ssp. Ldr. II., 62, § 1.
- [151.] Von dem, der eynen hunt czu tote slecht.
Ssp. Ldr. II., 62, § 2.
- [152.] Von dem gehegeden wilde tyre.
Ssp. Ldr. II., 62, § 3.
- [153.] Von dem vich, daz man vorprengen zol dem richter.
Ssp. Ldr. III., 10, § 3.
- [§ 84.] O tem, ktož svuoj dobytek žene na cizí pastvu.
- [§ 85.] O pastýřich, co stracují s pole.
- [§ 86.] O setí, kteréž zůstane napolimimo svŕj čas.
- [§ 87.] Již se znamená o dobytku a opastýři.
- [§ 88.] Co pastýř platiti má, jestli co stratí.
- [§ 89.] O chromotě, co jeden dobytek druhého ochromí.
- [§ 90.] O tem dobytku, co pastýř nepřihnal zase do vsi.
- [§ 91.] O potlačení setí.
- [§ 92.] O vlčích, a neboopsích, keří kúší.
- [§ 93.] O tem, ktož psa zabije do smrti.
- [§ 94.] O hajném zvěři.
- [§ 95.] O tem dobytku, což přinesú před právo.

- [154.] Von dem, der vremdez vych mit seime eintreibt in sein hauz.
Ssp. Ldr. III., 37, § 3.
- [155.] Wer einez andern mannez chorn absneydet.
Ssp. Ldr. III., 37, § 4.
- [156.] Von den vogelen vnd hunden.
Ssp. Ldr. III., 47, § 2.
- [157.] Von den vich, daz man ezzen mak, getotet.
Ssp. Ldr. III., 48, § 1—3.
- [158.] ^[38a] Von dem hunde, der do peysen wil.
Ssp. Ldr. III., 48, § 4 a 49.
- [159.] Von dez vichz vnd vogel wergelt.
Ssp. Ldr. III., 51.
- [160.] Von den schaden, daz daz vich tut.
Ssp. Ldr. II., 40, § 1, 2.
- [161.] ^[38b] Von hunde, vich schaden tut.
Ssp. Ldr. II., 40, § 3.
- [162.] Hy heben sych an dy capitel von der pürgschaft vnd schult.
Ssp. Ldr. III., 7.
- [163.] Von der pürgschaft.
Ssp. Ldr. III., 9, § 1.
- [164.] Von den, dyschuldig sein.
Ssp. Ldr. III., 39, § 1—2.
- [165.] Von dem, den man antwürtet eynem man vor seyne schult.
Görlitz 1304, § 98.
- [166.] ^[39a] Von der schult, dy man gelden sol.
Ssp. Ldr. III., 40, § 1—4.
- [§ 96.] Ktož cizí dobytek žene do svého domu.
- [§ 97.] Když člověk člověku odežne jeho žito.
- [§ 98.] O ptacích a psích.
- [§ 99.] O tem dobytku, co se jésti hodí a bude zabito.
- [§ 100.] O psech, kteří kúsati chtí.
- [§ 101.] O zaplacení dobytka a ptáků.
- [§ 102.] O škodách, co dobytek dělá.
- [§ 103.] O psích, co škodu činí.
- [§ 104.] Tuto se počíná kapitulum o rukojmích.
- [§ 105.] O rukojmí.
- [§ 106.] O dlužníkách.
- [§ 107.] O tem člověku, kteréhož za dluhy vrucedadie.
- [§ 108.] O dlzích, kteréž plati mají.

- [167.] Von dez gevangen mannez gelôbde.
Ssp. Ldr. III., 41, § 1.
- [168.] Von dem sweren odir gelûbde, daz nicht enschadet.
Ssp. Ldr. III., 41, § 2, 3.
- [169.] Von dem, der vor gericht gelt vordert.
Ssp. Ldr. III., 41, § 4.
- [170.] Von dem, der nicht pûrg seczen darf vor schult.
Extravaganten l. c. 253, čl. 39.
- [171.] Mit welchen leûten eyn manschult bezevgen zol.
Extravaganten l. c. 254, čl. 43.
- [172.] ^[39b] Dy schult, dy gewinnen wirt mit clage.
Extravaganten l. c. 256, čl. 51.
- [173.] Von der schult, dy mit notrecht gewinnen wirt.
M. B. Recht 1261, § 24.
- [174.] Von der schult.
M. B. Recht 1261, § 25 a 26.
- [175.] Von der schult.
Görlitz 1304, § 64.
- [176.] Wer vmb gelt wirt beclagt.
Srv. Weichbildrecht XXVII., § 3 a částečně § 4.
- [177.] ^[40a] Von der clage vmb schult.
Weichbildrecht LXVIII.
- [178.] Von der vorgoldner schulde.
Weichbildrecht CIV.
- [179.] Von gelte.
Weichbildrecht CV.
- [§ 109.] O jatého člověka slibu.
- [§ 110.] O téj božbě, kteráž neškodí.
- [§ 111.] O tem, ktož před právem platy pýtá.
- [§ 112.] O tem člověku, kterémuž netřeba předlhy rukojmí dáti.
- [§ 113.] S kterými lidmi člověk má dlhy osvědšiti.
- [§ 114.] Ty dlhy, kteréž z žalobú budú dobyty.
- [§ 115.] O tem platu, kterýž bude nuzně právem dobytý.
- [§ 116.] O dlzích.
- [§ 117.] O dlzích.
- [§ 118.] Ktož o peníze bude obžalován.
- [§ 119.] O žalobě pro dlhy.
- [§ 120.] O prve placeném dlhu.
- [§ 121.] O penízích.

- [180.] Von gelde behaben. *Weichbildrecht CXXXI. Pak následuje:*
Spricht aber iener, er hab ym vorgolden wizenlich erhaften leüten vnd wert sich mit gezevge, er behelt sein gelt vil leichter, denn iener seinen cavfschacz auf yn gezevgen müge, vnd antwürt ym mit schlechter clage, so daz er sich vorgoldner schulde nicht mit gezevge wert, er vorlúst sein gelt. Wen iener mit gezevge seinen cavfschacz mag behalden, wol chvmt er mit seinem gezevge, als recht ist.
- [181.] Von schulde. *Weichbildrecht LXVI.*
- [182.] ^[40b] Von topelspil. *Částečně posl. věta Weichbildrecht C, § 2.*
- [183.] Von gezevgen. *Ssp. Ldr. III., 88, § 5.*
- [184.] Von gezevgen.
Nu hört, welch man eyn gewere hot an einem gute, der mag ez mit rechte mit gezevge behalden dann iener, der do bitet. Waz aber der man in rechtem gewere nicht hot iar vnd tag, do müz er czu rechte vmb antwúrten czuhant, so man yn dar vmb beclagt.
Srv. Glossu k Ssp. Ldr. III., 4, § 1; závěr srv. Ssp. Ldr. III., 38, § 1. Srv. Glogauer Rechtsbuch (ed. Wassersleben) kap. CXLVIII.
- [185.] Von schulde. *Ssp. Ldr. III., 31, § 1, 2.*
- [186.] Der vor gericht swert. *M. B. Recht 1261, § 43.*
- [187.] Von dem, der den andern sol swern.
Nu hört, sol einer swern dem andern, er mag ane vorsprechen wol den eide staben vnd selber sweren, ab er sich helvng vnd schadens getrósten wil, der ym darab chvmen mach. Ein schephe sol aber ym den
- [§ 122.] O zachování peněz.
- [§ 123.] O dlzích.
- [§ 124.] O hráčích.
- [§ 125.] O svědomí.
- [§ 126.] O svědomí.
- [§ 127.] O dlzích.
- [§ 128.] Ktož se před právem boží.
- [§ 129.] O tem, ktož se jeden druhému má božiti.

eid vorsprechen, wy er volchvmen
mûge an seynem rechte.

*Srv. Ssp. Ldr. I., 60, § 1—3. Glogauer
Rechtsbuch (ed. Wasserschleben) kap.
CCCXXXV.—CCCXLII.*

- [188.] ^[41a] Der mit gezevgen swert. Nu hört, sol ein man mit gezevge in gehekdem dingen sweren, dem sol man geben einen vormvnd czu seinem eide; wen so ein man mit vorsprechen swert, der mak holvng han seiner eide czwir noch dem erstem mit gezevge. Hot man nicht holvng, do der gezevng sol sweren auf einez mannez leip odir auf seine ere odir auf seyn gesvnt odir auf seyn erbe.
Srv. Ssp. Ldr. I., 60, 61.
- [189.] ^[41a] Von frauwen eide. Nu hört, so eyn frauwe eide tvn vnd ist so chrank, daz sy nicht gesten mag, si so siczent sweren, biz si wol chvmt, wan ir mak nicht bruch werden an iren eiden.
- [190.] Von vergoldnerschult. Nu hört, ein iclich man sol beweysen vergoldne schulde selbedritte, noch toder hant selbsibende.
Srv. Ssp. Ldr. II., 6, § 2; M. B. Recht 1295, § 3.
- [191.] Von der pürgschaft. *Ssp. Ldr. III., 9, § 3., 4.*
- [192.] Von der pürgschaft der bescheidner clag. *Ssp. Ldr. III., 10, § 1, 2.*
- [193.] Von der pürgschaft vor eynen eyd. *Ssp. Ldr. III., 11.*
- [194.] Von der schult noch des mannez tode. *Ssp. Ldr. I., 6, § 4, 5 a I., 7.*
- [195.] Von elendes weren. *M. B. Recht 1295, § 19, Görlitz 1304, § 58.*
- [§ 130.] Kto se boi vedl svdomi.
- [§ 131.] O ensk bob.
- [§ 132.] O z a p l a c e nm d l u h u.
- [§ 133.] O r u k o j m i.
- [§ 134.] O r u k o j m i a z v l a   n i   a l o b u.
- [§ 135.] O r u k o j m i.
- [§ 136.] O d l u z e p o s m r t i t o h o  l o v e k a.
- [§ 137.] O s i r o t e .

- [196.] ^[41b] Von eide geloben vor gericht.
M. M. Recht 1295, § 20, Görlitz 1304, § 59.
- [197.] Vm dyze dink sol nymant seynen leyp noch seynen gesvnt vorlizen.
Ssp. Ldr. II., 61, § 1—4. Poslední slova allen lüden — gerichte chybí.
- [198.] Von dez chv̇nigez strazze.
Ssp. Ldr. II., 59, § 3, 4.
- [199.] Dyzen dingen ist der vride gesagt.
Ssp. Ldr. II., 66.
- [200.] ^[42a] Von den chindern, dy dy iren leyp vorwirken mügen.
Ssp. Ldr. II., 65.
- [201.] Von dem vridprecher, der yn tötet.
Ssp. Ldr. II., 69, 71, 72, § 1—2.
- [202.] ^[42b] Von hemlúchen.
Weichbildrecht XXXVIII.
- [203.] ^[43a] Von rechtelosen leúten.
Ssp. Ldr. I., 43, § 1—3 (bez poslední věty Mit kempen — bereden).
- [204.] Von dem verspiltem gute.
Ssp. Ldr. I., 12, třetí věta.
- [205.] Von dem knecht, der seyn gut vorspilt.
Ssp. Ldr. III., 6, § 1—2. (§§ 1, 2 jsou přehozeny.)
- [§ 138.] O božbě slíbenej před právem.
- [§ 139.] O tyto kusy nemá žádný stratiti svého života a svého zdraví.
- [§ 140.] O cestě královskéj.
- [§ 141.] O pokojných kusích.
- [§ 142.] O tych dětech, které svooj život zavéstí mohú.
- [§ 143.] O zrušení pokoje.
- [§ 144.] O kradniem hněvu.
- [§ 145.] O tych lidech, kteří jsou neprávě narozeni anebo se sami vedlé skutkuov nespravedlivi činí, svú čest strativši.
- [§ 146.] O prohramém zboží.
- [§ 147.] O pacholku, kterýž své zboží projhrá.

- [206.] Von dem knecht, der ver- lūzet seyn phert in sey- nez herren dynst.
Ssp. Ldr. III., 6, § 3.
- [207.] Von den, dy gut haben mit- eynander.
Ssp. Ldr. I., 12, první věta.
- [208.] ^[43b] Von dem gute, daz eyner dem andern leycht odir seczet.
Ssp. Ldr. I., 15, § 1, 2.
- [209.] Von dem, der seyn recht vorsmechet.
Ssp. Ldr. I., 16, § 1, 2.
- [210.] Von den dreyn dingen, daz dy Sachsen behilden wider chvnigez Karols wil- len.
Ssp. Ldr. I., 18 (bez posl. slov svar — was).
- [211.] Von der Swaben recht.
Ssp. Ldr. I., 19, § 1.
- [212.] ^[44a] Dy Swabenschelden vrtail.
Ssp. Ldr. I., 19, § 2.
- [213.] Von dem gepawe, daz man prechen schol.
Ssp. Ldr. I., 20, § 2—5.
- [214.] Von dem chnecht, der auf gnade dynt.
Ssp. Ldr. I., 22, § 2, čtvrtá věta.
- [215.] Stirbet der chnecht, edener daz lon vordynet.
Ssp. Ldr. I., 22, § 2, pátá věta a dále § 3. Z § 4 jen počátek: So sol dy frawe czu herwette geben.
- [216.] Von der phendung.
Ssp. Ldr. II., 41.
- [§ 148.] O tem pa- cholku, kte- rý stratí kuoň na svého pána službě.
- [§ 149.] O tych, kteří mají zboží spůlu.
- [§ 150.] O tem zboží, což by jeden druhému pójčil a ne- bo založil.
- [§ 151.] O tem, ktož své právo zhrdá.
- [§ 152.] O tytrikusy, což sú Sasov- é obdrželi proti králi Karlovi.
- [§ 153.] O švábském právé.
- [§ 154.] O švábích, kteří ortel lají.
- [§ 155.] O ustavení, kteréž bo- řiti mají.
- [§ 156.] O tom pa- cholku, cona milostsluží.
- [§ 157.] Umře-li prvé pachol- ek, nežli službu za- slúží.
- [§ 158.] O záložích, kdež rych- tář nemuože vzítí svého osudu na je- ho zboží.

- [217.] ^[44b] Von erbeygen vnd vor-
cha vft.
Ssp. Ldr. II., 43, § 2.
- [218.] Von dem gute, daz eyner
hot in seyner weriar vnd
tag.
Ssp. Ldr. II., 44, § 1.
- [219.] Von dem gute, daz eynen
anderstorben ist.
Ssp. Ldr. II., 44, § 2.
- [220.] Von dem, der daz gericht
vle vcht.
Ssp. Ldr. II., 45.
- [221.] Von malpaumen.
Ssp. Ldr. II., 50, první věta.
- [222.] Von den obcze vnd von
dem hofe.
Ssp. Ldr. II., 49.
- [223.] Von dem czavne vnd sey-
nen esten.
Ssp. Ldr. II., 50. druhá věta a 51.
- [224.] Von dachtravf.
*Srv. Ssp. Ldr. II., 49, § 2, srv. Weich-
bildrecht CXXIII.*
- [225.] ^[45a] Von eyczvcht vnd wazzer.
Ghein man sol seyn eyczucht noch
seyn wazzer in seynez nachtgepa ů-
ren hauz weyzen, er sol auch seynen
myst für seyne tůr legen an vrlavb,
chvmt iz czu clage, er vorleūzet seyn
phennig dorvmb.
*Srv. B ö h m e, Dipl. Beiträge, II., 2, str.
125; L a b a n d, M. Br. Schöffenrecht V.,
10; B e h r e n d, M. Fragen I., 19 d. 2.*
- [226.] Von fenstere n vnd von
luftlöcher.
Do czwen man gegen einander ey n
reyhe haben, alz recht ist, dreyer
schvch weyt, wold ir einer gegen
dem andern ey n fenster machen
vber der erden vir helen hoch vnd
daz fenster bewarn mit eynem eyse-
ren gegeter also, daz seynem nacht-
- [§ 159.] O kúpené
erby.
- [§ 160.] O tem zboží,
což jeden má
v svéj moci
rok a den.
- [§ 161.] O tem zboží,
což by s jed-
noho na dru-
hého po
smrti šlo.
- [§ 162.] O tem, ktož
práva běhá.
- [§ 163.] O topoli.
- [§ 164.] O ovoci a
o dvoru.
- [§ 165.] O plotech a
o jeho halu-
zich.
- [§ 166.] O kapání
s střechy.
- [§ 167.] O vodě.
- [§ 168.] O voblúčích
a o děrách
pro povětrí.

gepauren hyndurch cheyn schade
 nicht gesche, daz mak er wol tvn.
 Wolt abir seyn nachtgepaüer dor-
 noch an dy eyczucht eyn hauz odir
 eyn stal pavwen also, daz er ym daz
 licht benem, daz mak er wol tvn an
 seynez nachtgepauren vrlaub mit
 dem rechtem.

[227.]	Von dem hoppfen.
<i>Ssp. Ldr. II., 52, § 1, 2.</i>	[§ 169.] O chmeli.
[228.]	Von gepaü, daz do zins-
haft ist.
<i>Ssp. Ldr. II., 53.</i>	[§ 170.] O pavování,
což jest
v dluhu.
[229.]	Von den purgermeister.
<i>Ssp. Ldr. II., 55.</i>	[§ 171.] O purg-
mistry.
[230.]	Von dem gelihem gut.
<i>Ssp. Ldr. II., 60.</i>	[§ 172.] O pójčeném
zbožím.
[231.]	Wy dyleut vor gericht
chvmen schullen.
<i>Ssp. Ldr. II., 67.</i>	[§ 173.] Kterak lidé
mají před
právo při-
jíti.
[232.]	^[45b] Von dem gute, daz eyner
in gewalt hot.
<i>Ssp. Ldr. II., 70.</i>	[§ 174.] O tem zboží,
což jeden
v svéj moci
má.
[233.]	Von vnsinnigen odir tö-
rechten leüten.
<i>Ssp. Ldr. III., 3, druhá věta.</i>	[§ 175.] O nesmysl-
ných neb
bláznivých
lidech.
[234.]	Von dem, der vergeben
dink wyder heyschet.
<i>Ssp. Ldr. III., 4, § 1.</i>	[§ 176.] O tem člově-
ku, ktož od-
puščenú věc
zase pýtá.
[235.]	Von dingen, dy verchauft
sint.
<i>Ssp. Ldr. III., 4, § 2.</i>	[§ 177.] O tých vě-
cech, co sú
prodány.
[236.]	Von dúbde, dy man eynen
man leyhet.
<i>Ssp. Ldr. III., 5, § 1, 2 po slova ob er seyn
hauz weyz.</i>	[§ 178.] O krádeži,
když člově-
ka potvá-
rejí.
[237.]	Von deube.
<i>Ssp. Ldr. II., 13, § 1.</i>	[§ 179.] O zloději.

- [238.] Von deube. *Görlitz 1304, posl. věta § 36.* [§ 180.] O zlodějích.
- [239.] Von deube. *Görlitz 1304, § 82.* [§ 181.] Opět o zlodějích.
- [240.] Von dyeben. *Ssp. Ldr. II., 64, § 2—5.* [§ 182.] O zlodějích.
- [241.] ^[46a] Von den gechaufften ver-
stolen dingen. *Ssp. Ldr. II., 36.* [§ 183.] O kúpi krá-
dežskej.
- [242.] ^[46b] Von eynen dyebe, der mit
warer tat begriffen wirt. *Ssp. Ldr. III., 35.* [§ 184.] O jednom
zloději, kte-
rýž popaden
bude s jis-
totú.
- [243.] Von den, dy do vnrechte
leüte herberger gebent. *Ssp. Ldr. III., 23.* [§ 185.] O tých, kteří
nespraved-
livým lidem
hospodu dá-
vají.
- [244.] Von vederspil. *Weichbildrecht CXVII.* [§ 186.] O ptačstvu.
- [245.] Von bynn odir von ymp-
men. *Weichbildrecht CXVIII.* [§ 187.] O včelách.
- [246.] Von der chnechte lone
vnd dez herren recht. *Ssp. Ldr. II., 32 a 33 až do slov vnd behal-
den also vil.* [§ 188.] O pacholčím
lůnu a o pan-
ském právé.
- [247.] ^[47a] Von verdyntem lon. *M. B. Recht 1261, § 77.* [§ 189.] O nájmu za-
slúženém.
- [248.] Von vreyen chnechten. *Görlitz 1304, § 74 prvá věta.* [§ 190.] O svobod-
ných pa-
cholcích.
- [249.] Von dem, der dez andern
wortsprechen sol. *Weichbildrecht XLI.* [§ 191.] O tem, ktož
jinšího člo-
věka řeční-
kem má býti.
- [250.] ^[47b] Von leúten, dy nicht in
den rotchvmen schúllen. *Extravaganten l. c. 252, čl. 34.* [§ 192.] O tych li-
dech, kteří
do rady ne-
mohú při-
jíti.

- [251.] Von dem purger, der mit valsch cauf vmbget. *Extravagenten l. c. 254, čl. 45.* [§ 193.] Otýchbožejnících, kteří se falešnú kúpí obchodí.
- [252.] Von den schephen, dy der stat bevor seyn. *Extravagenten l. c. 255, čl. 47.* [§ 194.] Otýchbožejnících, kteří mají býti městu zachovatelé.
- [253.] Von dem, der eyn schephen schilt. *M. B. Recht 1261, § 32, 33, Görlitz 1304, § 52, bez posl. věty.* [§ 195.] O tem, ktož božejníka laje.
- [254.] Von newchvmen leúten. *Extravagenten l. c. 255, čl. 48.* [§ 196.] O lidech v nově přišlých.
- [255.] ^[48a] Wer eynen zeycht, daz er ym nicht vberwunden mak. *Extravagenten l. c. 255, čl. 49.* [§ 197.] Ktož koho potvorí a nemůž přešvědšiti.
- [256.] Von dem phant, daz man nicht lenger halden wil. *Extravagenten l. c. 256, čl. 52 (prvé dvě věty).* [§ 198.] O záložích, kterých dále držeti nemuože.
- [257.] Von gezevgniz vmb eyn hant. *Srv. Görlitz 1304, § 9, Böhme, Diplom. Beiträge zur Untersuchung der schlesischen Rechte II., 2. Berlin 1775, str. 123.* [§ 199.] O svědomí, když komu oruku jde.
- [258.] Von dem, der doroz odir vich anevangt. Nu hört, wo ein man binnen wicbilde ein phert odir ein ander vich anevanget, er sol dem richter dovon cheinen anevanch geben, er sol abir auf den heiligen gezevgen selb dritte, daz erz tot vnd lebende hab gezogen. Der abir daz phert in gewalde vnd in gwer hot, zevcht er sich an seynen gewern, daz er ez gechauft hot vmb seyn wol gewinnen gut, er sol den geweren benennen vnd czu tage prengen, so behelt er ez mit dem gewern zevgen, alz

recht ist. Wo aber sich ein man zeucht an seynen gewern auf dem lande, gener müz ym volgen czu seynem geweren, er sol abir dy chost tragen, biz daz er seynen geweren weyz. Er sol auch pürgen seczen, daz czu seynem leyb chein schade geschehe von seynen thawen, daz vnd danne.

Srv. Weichbildrecht CXXIX. a CXXXII., § 2 a Böhme l. c. II., 2, str. 107.

[259.] ^[48b]	Von ver stolen gut.
<i>Weichbildrecht CXXXII.</i>	[§ 201.]	O ukrade-
ném zboží.
[260.]	Wy man eynen markt pau-
wen zol.
<i>Ssp. Ldr. III., 66, § 1, 2, 3 až do slov daz er nicht schamel mache.</i>	[§ 202.]	Kterak měs-
tečko jmá
pavované
býti.
[261.]	Von dem, der do schaden
tut.
<i>Ssp. Ldr. II., 38, prvá věta až po slova hoch vber der erden.</i>	[§ 203.]	O tom, kte-
rýžto škodu
činí.
[262.]	Von den zauberern.
<i>Ssp. Ldr. II., 13, § 7.</i>	[§ 204.]	O čarodějní-
cích.
[263.] ^[49a]	Von vridprechen.
<i>Ssp. Ldr. I., 63.</i>	[§ 205.]	O tom, ktož
pokoj ruší.
[264.] ^[49b]	Waz dy hanthaftige tat
hayz zet.
<i>Ssp. Ldr. II., 35 až po slova den sluzsel czu treyt.</i>	[§ 206.]	Co jest jme-
nováno
hlavní sku-
tek.
[265.]	Von dem sune, der nicht
antworten sol vor den
vater.
<i>Ssp. Ldr. II., 17.</i>	[§ 207.]	O tom synu,
kterýž ne-
jmá odpo-
věd' dáti za
otce.
[266.] ^[50a]	Von dem gericht vber ey-
nen zv vinden.
<i>Ssp. Ldr. II., 18.</i>	[§ 208.]	O tom právě,
což by chtěl
na jednom
hledati.
[267.]	Von der besunderunge
dez svnez von dem vater
vor gericht.
<i>Ssp. Ldr. II., 19, § 1.</i>	[§ 209.]	O rozdiele
synasotcem
před prá-
vem.
[268.]	Von dem gute, daz man ey-
nem leyet an vnderscheyt.
<i>Ssp. Ldr. II., 21, § 5.</i>	[§ 210.]	O tom zboží,
což jednomu
puojčí bez
výmluvy.

- [269.] Von dem, der auf sich selbe zůk seyn sol.
Ssp. Ldr. II., 22, § 5 neúplné, konec upraven.
- [270.] Von dem, den man weysen wil ausz seym gut mit rechte.
Ssp. Ldr. II., 24 (bez poslední věty).
- [271.] Von dem raube vnd vnrechter vollayst.
Ssp. Ldr. II., 25.
- [272.] ^[50b] Von neuwen pheningen vnd von der můncze.
Ssp. Ldr. II., 26, § 1—3.
- [273.] Von der munczen irheben vnd markt.
Ssp. Ldr. II., 26, § 4—6.
- [274.] Von dem prukenzol vnd vazzerzol.
Ssp. Ldr. II., 27, § 1.
- [275.] Von den, dy nicht zolgeben.
Ssp. Ldr. II., 27 § 2—3.
- [276.] ^[51a] Von dem, der vnrechte wekevert.
Ssp. Ldr. II., 27, § 4.
- [277.] Von dem, der do holcz heuwet oder graz sneyde.
Ssp. Ldr. II., 28 bez posl. věty.
- [278.] Von dem, der in wazzer odir anderzwo gut vindet.
Ssp. Ldr. II., 29.
- [§ 211.] O tom, kterýž na sě sám svědčiti jmá.
- [§ 212.] O tom, kohož chtí vyhnati z jeho zboží vedlé práva.
- [§ 213.] O lúpeži a o nespravedlivém nabývání.
- [§ 214.] O nových penězích a o minci.
- [§ 215.] O zdviehání minciatru.
- [§ 216.] O podešvi mostné a pod vodú na zemi.
- [§ 217.] O tych, kteří od podešev mostských neplatí.
- [§ 218.] O tom, kterýž neprávě cestú jede vozem.
- [§ 219.] O tom člověku, ktož drva rubá a neb trávu kosí et cetera.
- [§ 220.] O tych lidech, ktož v jinších vodách a neb kdež kolvěk jinde zboží najde.

recht ist. Wo aber sich ein man
zevcht an seynen gewern auf dem
lande, gener mûz ym volgen czu sey-
nem geweren, er sol abir dy chost
tragen, biz daz er seynen geweren
weyz. Er sol auch pûrgen seczen,
daz czu seynem leyb chein schade
geschehe von seynen thawen, daz
vnd danne.

*Srv. Weichbildrecht CXXIX. a CXXXII.,
§ 2 a Böhme l. c. II., 2, str. 107.*

[259.] ^[48b] Von ver stolen gut.
<i>Weichbildrecht CXXXII.</i>	[§ 201.] O ukrade-
ném zboží.
[260.] Wy man eynen markt pau-
wen zol.
<i>Ssp. Ldr. III., 66, § 1, 2, 3 až do slov daz
er nicht schamel mache.</i>	[§ 202.] Kterak měs-
tečko jmá
pavované
býti.
[261.] Von dem, der do schaden
tut.
<i>Ssp. Ldr. II., 38, prvá věta až po slova
hoch vber der erden.</i>	[§ 203.] O tom, kte-
rýžto škodu
činí.
[262.] Von den zauberern.
<i>Ssp. Ldr. II., 13, § 7.</i>	[§ 204.] O čarodějní-
cích.
[263.] ^[49a] Von vridprechen.
<i>Ssp. Ldr. I., 63.</i>	[§ 205.] O tom, ktož
pokoj ruší.
[264.] ^[49b] Waz dy hanthaftige tat
hayz zet.
<i>Ssp. Ldr. II., 35 až po slova den sluzsel
czu treyt.</i>	[§ 206.] Co jest jme-
nováno
hlavní sku-
tek.
[265.] Von dem sune, der nicht
antworten sol vor den
vater.
<i>Ssp. Ldr. II., 17.</i>	[§ 207.] O tom synu,
kterýž ne-
jmá odpo-
věď dáti za
otce.
[266.] ^[50a] Von dem gericht vber ey-
nen zv vinden.
<i>Ssp. Ldr. II., 18.</i>	[§ 208.] O tom právě,
což by chtěl
na jednom
hledati.
[267.] Von der besunderunge
dez svnez von dem vater
vor gericht.
<i>Ssp. Ldr. II., 19, § 1.</i>	[§ 209.] O rozdiele
synasotcem
před prá-
vem.
[268.] Von dem gute, daz man ey-
nem leyet an vnderscheyt.
<i>Ssp. Ldr. II., 21, § 5.</i>	[§ 210.] O tom zboží,
což jednomu
puojčí bez
výmluvy.

- [269.] Von dem, der auf sich selbe zůk seyn sol.
Ssp. Ldr. II., 22, § 5 neúplné, konec upraven.
- [270.] Von dem, den man weysen wil ausz seym gut mit rechte.
Ssp. Ldr. II., 24 (bez poslední věty).
- [271.] Von dem raube vnd vnrechter vollayst.
Ssp. Ldr. II., 25.
- [272.] ^[50b] Von neuwen pheningen vnd von der múnze.
Ssp. Ldr. II., 26, § 1—3.
- [273.] Von der munczen irheben vnd markt.
Ssp. Ldr. II., 26, § 4—6.
- [274.] Von dem prukenzol vnd vazzerzol.
Ssp. Ldr. II., 27, § 1.
- [275.] Von den, dy nicht zolgen.
Ssp. Ldr. II., 27 § 2—3.
- [276.] ^[51a] Von dem, der vnrechte wekevert.
Ssp. Ldr. II., 27, § 4.
- [277.] Von dem, der do holcz heuwet oder graz sneyde.
Ssp. Ldr. II., 28 bez posl. věty.
- [278.] Von dem, der in wazzer odir anderzwo gut vindet.
Ssp. Ldr. II., 29.
- [§ 211.] O tom, kterýž na se sám svědčiti jmá.
- [§ 212.] O tom, kohož chtí vyhnati z jeho zboží vedlé práva.
- [§ 213.] O lúpeži a o nespravedlivém nabývání.
- [§ 214.] O nových penězích a o minci.
- [§ 215.] O zdviahání minciatru.
- [§ 216.] O podešvi mostné a pod vodú na zemi.
- [§ 217.] O tych, kteří od podešev mostských neplatí.
- [§ 218.] O tom, kterýž neprávě cestú jede vozem.
- [§ 219.] O tom člověku, ktož drva rubá a neb trávu kosí et cetera.
- [§ 220.] O tych lidech, ktož v jinších vodách a neb kdež kolvěk jinde zboží najde.

- [279.] Von den, dy irn leypp von gerichte z halben verlúset.
Ssp. Ldr. II., 31.
- [280.] ^[51b] Der eynen beclageten man von dem gericht mit gewalt nimpt.
Ssp. Ldr. III., 9, § 5.
- [281.] Von czwen mannen auf eyinander clagen.
Ssp. Ldr. III., 12, § 1.
- [282.] Von villeúten auf eynen clagen.
Ssp. Ldr. III., 12, § 2.
- [283.] Von dem, der do vorgeboten wirt vmb vnrecht.
Ssp. Ldr. III., 13.
- [284.] Von dem, der an seynez vorsprechen wort nicht vorzeycht.
Ssp. Ldr. III., 14, § 1.
- [285.] Von der were zu pitten.
Ssp. Ldr. III., 14, § 2.
- [286.] Von czweyn, dy auf eyn gut sprechen noch eynes mannez tode.
Ssp. Ldr. III., 15, § 1.
- [287.] Von dem, der do begert noch dem dreyzichzten herwette widergeben.
Ssp. Ldr. III., 15, § 2.
- [288.] ^[52a] Von gute, daz czwen man ansprechen.
Ssp. Ldr. III., 15, § 3.
- [§ 221.] O tych lidech, kteří svúj život ztratí vedlé práva.
- [§ 222.] Ktož jednoho člověka obžalovaného od práva mocí vezme.
- [§ 223.] O dvou mužích, což jeden na druhého žaluje.
- [§ 224.] O mnoho lidech, kteříž na jednoho žalobu činí.
- [§ 225.] O tom, ktož zapovědku jmá prenespravedlivost.
- [§ 226.] O tom, ktož na své řeči nestojí.
- [§ 227.] O kterou věc ptanú.
- [§ 228.] O dvou lidí, kteříž na jedno zboží stojí pojednoho člověka smrti.
- [§ 229.] Ktož by poklady žádal pojednoho smrti.
- [§ 230.] O zboží, co se dva člověky na to zjímáta.

- [289.] Von dem, der herwette vordert.
Ssp. Ldr. III., 15, § 4, bez poslední věty a 16, § 1.
- [290.] Von rechtlozen leuten.
Ssp. Ldr. III., 16, § 2, 3.
- [291.] Von dem, der do aker pauwet.
Ssp. Ldr. III., 20.
- [292.] Von czweyn, dy mit gleychen zeugen eyn gut ansprechen.
Ssp. Ldr. III., 21, § 1.
- [293.] Von den gleichen dingen biz aufeynen tag.
Ssp. Ldr. III., 22.
- [294.] Wo eyn man czu recht antwúrten sole vnd wo nicht.
Ssp. Ldr. III., 25, § 2—3 a 26, § 1.
- [295.] ^[52b] Von schephen, wo sy czu camphe antwúrten solen.
Ssp. Ldr. III., 26, § 2, § 3.
- [296.] Von den, dy beweyssen schüllen ir hantgemal.
Ssp. Ldr. III., 29, § 1.
- [297.] Von dem, der seynen vorseprechen verleüzet.
Ssp. Ldr. III., 30, § 1 bez první věty.
- [298.] Wy der richter seyn solle.
Ssp. Ldr. III., 30, § 2.
- [299.] Von dem, der eynen vecht.
Ssp. Ldr. III., 31, § 3.
- [§ 231.] O tom, ktož očiznu žádá.
- [§ 232.] O spravedlivých lidech.
- [§ 233.] O tych, kteříž role pavují.
- [§ 234.] O dvou lidí, kteříž by spolu jedno-stajně vidúce zboží namluvili.
- [§ 235.] O kusech puojčaných do dne.
- [§ 236.] Kdež člověk k právu státi j má, a nebo kdež nej má.
- [§ 237.] O božejnicích, kdež mají k boji ustaveni býti.
- [§ 238.] O tych, kteří mají dokázati své ruky malování.
- [§ 239.] O tom, který svého řečníka ztratí.
- [§ 240.] Kterak rychtář j má býti.
- [§ 241.] O tem, kterýž jinšieho násilí.

- [300.] Von in ch v m m e n l e u t e n . § 242.] O l i d e c h p ř í -
Ssp. Ldr. III., 32, § 1—6. chodlých.
- [301.] ^[53a] Von dem, der sich vor ge- § 243.] O t o m , k t e -
richt czu eygen gibt. rýž se před
Ssp. Ldr. III., 32, § 7, 8. právem
v známost
dá.
- [302.] Von dem, der sich eynez § 244.] O t o m ,
herren entredet vnd dem který by se
andern czusaget. jednomu pá-
Ssp. Ldr. III., 32, § 9. nu odpovē-
děl a druhé-
mu by se při-
pověděl.
- [303.] Von den, dy do mit den an- § 245.] O t ě c h , k t e ř í
dern vechten wollen. s druhými
Ssp. Ldr. III., 36. bojovati
chtí.
- [304.] Von dez richterz wette. § 246.] O r y c h t á ř o -
Ssp. Ldr. III., 32, § 10. vém osudu.
- [305.] Von dem, der eyn dink § 247.] O t o m , k t o ž
nicht hot iar noch tag. kterú věc
Ssp. Ldr. III., 38, § 1. nejměl rok
a den.
- [306.] Von dem, der nicht ant- § 248.] O t o m , k t o ž
wurten wil vor gericht. nechce před
Ssp. Ldr. III., 39, § 3. právem od-
pověď dáti.
- [307.] Von den, dy vnrecht eyn § 249.] O t y c h , k t e -
dink besiczen. říž nespra-
Ssp. Ldr. III., 43. vědli v k t e -
rú věc
osedli.
- [308.] ^[53b] Von der gepurt der rich- § 250.] O p ř í r o z e n í
ter. r y c h t á ř -
Ssp. Ldr. III., 54, § 1. ském.
- [309.] Von dem verstone eynez § 251.] O p o t v r z e n í
houez mit ze ũne. jednoho
*Ssp. Ldr. III., 66, § 3, třetí věta a čtvrtá dvoru
věta.* z ohradú.
- [310.] Von den wekvertigen le ũ- § 252.] O p o c e s t -
ten vnd den wirten vnd ných lidech
auch den gesten. i h o s p o d á -
Ssp. Ldr. III., 78, § 7. řích i také
hostech.

- [311.] Vonden, dy wider ir treu- [§ 253.] O tych, we tvn. kteří proti Ssp. Ldr. III., 78, § 8. své cti činí.
- [312.] Vonden, dy do in eyner [§ 254.] O tych, kteří reyse seyn auzchvmen. jsou v jedné Ssp. Ldr. III., 78, § 9. rotě vyšli.
- [313.] Vonden neuwen dorfe- [§ 255.] O nových ren, dy man seczt. všech které Ssp. Ldr. III., 79. vnově usta- vujě.
- [314.] ^[54a] Von dem gute, daz erblose [§ 256.] O tom zboží, ist. což erbuov Ssp. Ldr. III., 80, § 1. nemá.
- [315.] Von dynstleuten (dinst- [§ 257.] O služeb- man). ných lidech. Ssp. Ldr. III., 81, § 2.
- [316.] Von dem, der seyn recht [§ 258.] O tom, ktož verleüset. své právo Ssp. Ldr. III., 82, § 1. stratí.
- [317.] Wy lange eynen gewer [§ 259.] Kterak dlú- seyn schülle. ho věřitel Ssp. Ldr. III., 83, § 2, 3 bez konce posl. svému dluž- věty až do slov dy er iz vorsten sol. níku čekati má.
- [318.] Von dem, der geweldic- [§ 260.] O tom, ktož leich eym gut nimt. mocí zboží Ssp. Ldr. III., 84, § 1. vezme.
- [319.] Von dem clager, der nicht [§ 261.] O tom žalob- darf gezeüge seyn.*) nepotřebu- Ssp. Ldr. III., 88, § 2, druhá věta a § 5. je svědkem býti.
- [320.] Vonden, dysichervallent. [§ 262.] O těch, kte- Ssp. Ldr. III., 90, § 3 až do slov wen er říž padnú, stirbet. až se zlámú.
- [321.] ^[54b] Von dem, der vremde leüt [§ 263.] O tom, ktož herbergt. cizí lidi Ssp. Ldr. III., 91, § 1. hostí.
- [322.] Von dem richter. [§ 264.] O rychtáři. Ssp. Ldr. III., 91, § 2, § 3.
- [323.] Von czweyn, dy sich mit [§ 265.] O dvú, kteří eyn ander slahent. se spolu Ssp. Ldr. III., 91, § 2, § 3. bijí. Extravaganten l. c. 251, č. 31.

*1) Srv. čl. 183

- [324.] Von eym, der in der stat oder vor der stat geslagen wirt.
Extravaganten l. c. 251, č. 32.
- [325.] Von dem, der betvart oder chaufslagen varen wil.
Extravaganten l. c. 251, č. 33.
- [326.] Umb welche sach man eyn schephen abseczt.
Extravaganten l. c. 252, č. 35.
- [327.] Von haymsuchen mit gewophenter hant.
Extravaganten l. c. 252, č. 36.
- [328.] ^[55a] Von mort oder manslacht, auzeyn hauze.
Extravaganten l. c. 253, č. 38.
- [329.] Von den verboten swert tragen.
Extravaganten l. c. 253, č. 40.
- [330.] Wer umb birgelt umberayt auzget.
Extravaganten l. c. 254, č. 41.
- [331.] Von dem rauber.
Extravaganten l. c. 254, č. 42.
- [332.] Von den gesten, dy man weder phenden noch aufhalten sol.
Extravaganten l. c. 254, č. 44.
- [333.] Von den maynayden.
Extravaganten l. c. 255, č. 46.
- [334.] Umb vorgoldene schultgezeuge.
Extravaganten l. c. 256, č. 50.
- [335.] Von veyntschaft vnd vridtagen.
Extravaganten l. c. 256—7, č. 53.
- [§ 266.] O jednom, kterýž bude v městě a nebo v předměstí zbitý.
- [§ 267.] O tem, ktož jede na kucepěstvie.
- [§ 268.] Pro který kus súdce, neb boženíka, odlúčí z stolice.
- [§ 269.] O doma hledání člověka sbrannú rukú.
- [§ 270.] O morděrstvie z jednoho domu.
- [§ 271.] Ktož pod záповědkú meče nosí.
- [§ 272.] Ktož propité peníze z krčmy nese.
- [§ 273.] O lúpežníku.
- [§ 274.] O tych hostech, kteřích nemají založiti ani stávkы činiti.
- [§ 275.] O zázřivém člověku.
- [§ 276.] O prvém placení dluhu.
- [§ 277.] O nepřítelstvie a o míru.

- [336.] ^[55b] Von der rayse der stat. [§ 278.] O trhánie
v městě
měščů.
Extravaganten l. c. 257—258, č. 54 a 55.
- [337.] Von eym, dem seyn gut [§ 279.] Když jedno-
mubudezbo-
ží unešeno.
gevronet wirt.
*M. B. Recht 1261, § 30 až po slova dem
richter wetten.*
- [338.] Der chaufslagen varen [§ 280.] O kupeč-
ském zboží.
wil.
M. B. Recht 1261, § 31.
- [339.] Von den, dy uorczaht seyn. [§ 281.] O tych, kteří
jsú zapoví-
danie.
M. B. Recht 1261, § 47.
- [340.] Von dez richterz wette. [§ 282.] O rychtář-
ském osudu.
M. B. Recht 1261, § 44, poslední věta.
- [341.] Von erb, daz eyn man an- [§ 283.] O zemiech,
neb erbích,
naňž by člo-
věk přímlu-
vu měl.
spricht.
M. B. Recht 1261, § 45, první věta.
- [342.] Von gelobter clag zu vor- [§ 284.] O slíbenú ža-
lobu ptáti.
dern.
M. B. Recht 1261, § 45, druhá věta.
- [343.] Von der chinder iarczal. [§ 285.] O dětech a
jejich ro-
ciech.
M. B. Recht 1261, § 49.
- [344.] Wovon eyn man rechtloz [§ 286.] O čeho člo-
věk bude od
práva odlú-
čen.
wirt.
*Ssp. Ldr. I., 65, § 2; M. B. Recht 1261,
§ 71.*
- [345.] ^[56a] Wer vor eyn púrge wirt [§ 287.] Ktož bude
poručník
za jednoho.
vmb vngericht vor ge-
richt czu prengen.
*Ssp. Ldr. I., 65, § 3, 68, § 1; M. B. Recht
1261, § 72, 73.*
- [346.] Eyn vater mak seyn svn [§ 288.] Otec muož
svého syna
od práva od-
táhnúti.
auzcyhen vor gericht.
M. B. Recht 1261, § 75.
- [347.] Von beclagter schult. [§ 289.] O obžalová-
ní dluhu.
M. B. Recht 1261, § 78.
- [348.] Von dem, der were bitet [§ 290.] O tem, kte-
rýž kúpupý-
tá za své
dluhy.
vmb schult.
M. B. Recht 1261, § 79.

- [349.] Wy man dy leute vorzelen sol.
 Wer so den vridebrecher veruesten sol, der spreche also: Denselben man, der vorfluchtig worden ist vmb den totslak oder wunden oder mort, oder brant oder raub oder notzok oder welcherhande iz sey, den teyl ich in meynes herren echte vnd allen gerechten leüten, ich versage ym seyn recht meist also weyt meynez herren lant ist. Ich vorteyle ym beyde, holz vnd heyde, wazzer vnd weyde vnd allez, daz dorinne ist. Ich tayl seyn. weyp czu witwen, seyn chinder czu weysen, seyn gut den erben, seyn lehen dem herren, seynen halz den lantleüten vnd daz nymant cheynen vride an ym geprechen mak vnd spreche: herre her richter, lozzet dizem manne oder dyzer frauwen oder dyzen weysen eyn vrtayl werden, ob ich dem selben man seyn wicbilderecht also versaget habe, daz er iz czu recht meiden sole.
- [§ 291.] Kterak lidi vyovídají.
- [350.] ^[56b] Von clage vber dyeb.
Wasserschleben H., Sammlung deutscher Rechtsquellen I. Giessen 1860, str. 126, kap. LXXVIII. Böhme, Beiträge II., 2., str. 124, Clage obir vnrechte lutbe.
- [§ 292.] O žalobě na zloděje.
- [351.] Daz ist eyn clage.
Wasserschleben H., Sammlung, str. 126, kap. LXXVI.
- [§ 293.] To jest jed-
 na žaloba.
- [352.] Von dem chemphen.*)
Ssp. Ldr. I., 48, § 3, posl. věta a I., 49 a 50.
- [§ 294.] O boji.
- [353.] ^[57a] Von rechtlosen leüten.
Ssp. Ldr. I., 51, § 1, § 2 až po slova echte man nemen si.
- [354.] Das man dorfer nicht prechen sol vmb cheyn ungericht.
Ssp. Ldr. III., 1, § 1, 2.
- [§ 295.] Aby ves ne-
 byla zboře-
 na pro žád-
 nů nespra-
 vedlivost.

*) *Srv. čl. 95.*

- [355.] Von dem vronenboten. Ssp. Ldr. III., 56, § 1—3. *Článek oproti předloze zkrácen. Z § 1 uvedena věta prvá až po slova freyez mannez recht. Z § 2 uvedeny dvě věty. § 3 celý.* [§ 296.] O městském poslu, šerhovi, neb katu.
- [356.] Von dez vronenboten buzze. Ssp. Ldr. II., 16, § 4. [§ 297.] O městského posla osudu proti rychtářovi.
- [357.] ^[57b] Von dem, daz do wunden wirt. Ssp. Ldr. II., 37, § 1, 2. [§ 298.] O tem, což bude najdeno.
- [358.] Von hanthafter tat. M. B. Recht 1295, § 11, Görlitz 1304, § 50. [§ 299.] O hlavném skutku.
- [359.] Von drowe. Drowet ein man dem andern czu brennen, dem man do trowet, der sol czu dem richter gen vnd fúr seyn purger, vnd sol seyn recht auzbutich seyn. Brüt man vber daz, so veruestent man yn denne, vnd so man yn begreyffet innen dem gerichte, der man gezeüget selbsibende, daz er vorvestent sey vmb den mortbrant, vnd radebrecht yn. Wirt er aber vorfluchtig vnd chómt er yn an einem andern gericht, er zeüget dy vervestunge vmb den mortbrant, so múz er ym antwurten mit eynem champhe vmb seynen halz. [§ 300.] O pálenie a hrozbě.
- [360.] Von brüen. Wirt ein man gebrant vnd wil er dorvmbe ymant schuldigen, er en sei vervestet vmb den mortbrant, der enget ym baz mit seiner unschulde, danne man yn vberzeügen múge. [§ 301.] O pálenie.
- [361.] Von chemphe ansprechen. *Wasserschleben, Sammlung l. c. str. 125, kap. LXXVI.* [§ 302.] O namluvenie boje.
- [362.] ^[53a] Von den, dy dez nachtez korn stelen. Ssp. Ldr. II., 39. [§ 303.] O těch, kteří nocí kradú rež svému susedu.

- [363.] Von der purg, dy man wider pauwet.
Ssp. Ldr. III., 66, § 4.
- [364.] Von der purk, dy man eym vorheldet mit gewalt.
Ssp. Ldr. III., 67.
- [365.] Von der purk, dy man sol prechen.
Ssp. Ldr. III., 68.
- [366.] ^[58b] Von der stat dez gedingez.
Podobné Ssp. Ldr. III., 69 a 70.
- [367.] Dy z ist daz gerichte und der eyd der yuden.
Wasserschleben, Sammlung l. c. str. 126, kap. XCVIII.
- [368.] Dy stabvng dez eydez dez iuden.
Weichbildrecht CXXXVI.
- [369.] ^[59a] Von der gelûbe.
Ssp. Ldr. I., 7, prvá vĕta, druhá vĕta až po slova mit eynem eyd.
- [370.] Von dem gelube vor dem gericht.
Ssp. Ldr. I., 7, třetí vĕta.
- [371.] Von mer seczen eigen.
Ssp. Ldr. I., 8, § 1, 2.
- [372.] Von gelubde eynez eigen.
Ssp. Ldr. I., 9, § 1.
- [373.] Von dem verdingten gute vnd andern dingen.
Ssp. Ldr. I., 9, § 2, § 3 a 4.
- [374.] ^[59b] Von gute nicht aufgela-zen.
Ssp. Ldr. I., 9, § 5, 6.
- [375.] Von dem svne, dem der vater clayder gibt.
Ssp. Ldr. I., 10.
- [376.] Von dem vormûnde.
Ssp. Ldr. I., 11.
- [§ 304.] O tvrzi, kterú zase pavují.
- [§ 305.] O tem zámku, kterýž jemu drží mocí a kvaltem.
- [§ 306.] O tvrzi nebo zámku, které mají bořiti.
- [§ 307.] O městském sjednání.
- [§ 308.] Toto jest právo a božba židův.
- [§ 309.] Potvrzení božby toho žida.
- [§ 310.] O slibu a burgování.
- [§ 311.] O slibu před právem.
- [§ 312.] Kdež jistnost staví.
- [§ 313.] O slibu jednoho zboží.
- [§ 314.] O zboží nájemném.
- [§ 315.] O zboží spuštěném.
- [§ 316.] O tem synu, kterémuž otec šaty dá.
- [§ 317.] O řečníku.

- [377.] Von dem czinsmanne. [§ 318.] O muži, co
dluh má.
Ssp. Ldr. II., 59, § 1, 2.
- [378.] ^[60a] Von der clag, dy vmb such- [§ 319.] O žalobě,
která se
stane skrze
úžeru.
vunge wirt getan.
Ssp. Ldr. II., 72, § 3.
- [379.] Von der púrge, do man ab- [§ 320.] O božejníku,
což by oblú-
pil.
raubet. *)
Ssp. Ldr. II., 72, § 4, 5.
- [380.] Von den phaffen vnd den [§ 321.] O tvrzi,
z níž lúpí.
ivden, dy wophen tragen
vnd fûren.
Ssp. Ldr. III., 2.
- [381.] Vonschwangernfraúwen, [§ 322.] O kněžích a
o židech,
kteříž zbro-
ji nesú.
dy lebentige kind tragen.
Ssp. Ldr. III., 3, první věta.
- [382.] Von dem, der seyn gut gibt [§ 323.] O těhot-
ných že-
nách, kte-
réž živé
děti nesú.
eym andern zu behalden.
Ssp. Ldr. III., 5, § 3.
- [383.] Von dem vorsaczten [§ 324.] O tom, ktož
svézboží dá
jinšiemu
chovať.
dinge.
Ssp. Ldr. III., 5, § 4, 5.
- [384.] Vom dem, der do teylen [§ 325.] O založeném
zboží.
vnd kysen sol.
Ssp. Ldr. III., 29, § 2.
- [385.] Von ygleichem man, der [§ 326.] O tom, ktož
dělití jmá a
voliti.
do vor dem kŕnik antwor-
ten mak.
Ssp. Ldr. III., 33, § 2—5.
- [386.] ^[60b] Vonden, dy do seyn in dez [§ 327.] O každém
člověku,
kterýž muož
před krále
odpověď
dátí.
chŕnigez echte gerufte
von dem richter.
Ssp. Ldr. III., 34.
- [§ 328.] O tych,
kteříž jsú
v královsku
moc zvání
po rychtáři.

*) V nadpisu purge opraveno patrně rukou překladatelovou na purk.

- [387.] Von gleichem dinge, daz dyebhayt seyn sol.
Ssp. Ldr. III., 89.
- [388.] Von dem phaffen vnd der junchfraüwen taylung.
M. B. Recht 1261, § 22, 23.
- [389.] ^[61a] Von chindern, dy zu iaren chymen seynt.
Weichbildrecht XLVIII.
- [390.] Von heymsuche.
Podobné Weichbildrecht XXXVII.
- [391.] Von hanthafter tat.
Weichbildrecht CXII., § 3.
- [392.] Von erbczinsgut.
Hot eyn man erbeczinsgut von einem herren oder von eynem nachtgepaüren, vnd vorsezet er den czins, seyn herre mak yn wol phenden auf seynem gut an ymandez widersprache. Vindet er aber nicht phandez auf dem gute, er mak darvmb ym schult geben; vnd wil er dez nicht tvn, er vronet ym seyn gewere. Vnd(!) er der gewere nicht, er tvt yn czu banne, so mak ern wol aufhaben für den czins, wo ern anchvmt. Wolde aber der czinsman seynem herren seynen csinz nicht gelden vnd mit gewalde vorhaben, noch wolde seyn gut nicht vorchauffen, wil der herre auf daz gut teydingen, er gewint ez ym an mit rechte.
Srv. Ssp. Ldr. I., 54; Lhr. 65, § 7.
Srv. Mühler Heinrich, Deutsche Rechts handschriften des Stadtarchivs zu Naumburg (Berlin 1838), str. 57, čl. 68.
- [393.] Von dem lazman.
Weichbildrecht XLIX.
- [394.] ^[61b] Von eynem weyb, dy nicht chinder hot.
Srv. Weichbildrecht LVII., § 3.
- [§ 329.] O jednostajných věcech, kteréž by zlodějstvo jmělo býti.
- [§ 330.] O kněžském a panenském rozdíle.
- [§ 331.] O dětech nedorostlých.
- [§ 332.] O nůzi a otajné úžeře.
- [§ 333.] O hlavném skutku.
- [§ 334.] O erbovém dluhu.
- [§ 335.] O tom, ktož čtea oknězi, neb faráři.
- [§ 336.] O tych ženách, kteréž děti nemají.

- [395.] Von raubleicher gewere.*)
Ssp. Ldr. II., 25. § 1. Misto § 2 jest věta:
 Nu hört, wenne eyn man den an-
 dern beschuldikt, do er nicht czu
 gegenwürtlich ist, vnd wirt er in dem
 dink vberleütet, er ist an der klage
 vberwunden.
- [396.] Von beseczvng chavf-
 schacze.
Weichbildrecht LXIII.
- [397.] Ob zweyer manne clage
 aufgehalden wirt.
 Nu hört, ab czweyer manne clag auf-
 gehalden wirt in gehegtem dingen
 vor dem richter vnd vor dem schep-
 fen mit dez richters willen vnd mit
 der sachwalden beide wille chûr, daz
 man sy voreynen an gerichte vnd
 nicht rueclage czu vordern vnd sich
 dez dy herrn vnderwunden czu ver-
 sonen, wil aber der sachwalde dy
 clage vorneüwen dornach vor ge-
 richt vmb schulde, gener ym czu
 recht nicht czu antworten vmb clage,
 ob er ez gezeüget hot an dem richter
 vnd an den schepfen, daz sy ez vor-
 eynen solden an gerichte.
*Srv. Laband Paul, Das Magdeburg-Bres-
 lauer syst. Schöffrenrecht aus der Mitte
 des XIV. Jhr. (Berlin 1863) II., 2, 26,
 III., 2, 59.*
- [398.] Von gelobter were.
*Ssp. Ldr. II., 15, § 2 a 16, § 1, při čemž
 poslední slova zkomolena vnd für seynen
 rechten gesworen mag. Srv. Weichbild-
 recht CXIII.*
- [399.] ^[62a] Von auzburgschaft.
*Weichbildrecht CXIV. Srv. rovněž Ssp.
 Ldr. III., 9, § 1 a 2 prvá věta.*
- [400.] Von bescheyden tagen.
Weichbildrecht CXVI., § 1.
- [401.] Von gabe auf czinsgut.
*Laband, Magd. Rechtsquellen, str. 124,
 čl. XXXVII.*
- [§ 337.] O lúpež-
 ských
 kuséch.
- [§ 338.] O osvědčeni
 kupečství.
- [§ 339.] Jestli dvú
 mužů žaloba
 jmá zadržá-
 na býti.
- [§ 340.] O slibu.
- [§ 341.] O vyručen-
 ství, nebo
 rukojmích.
- [§ 342.] O postave-
 ný den.
- [§ 343.] O nadání
 z dlžného
 zbožie.

*) *Srv. čl. 271.*

- [402.] Von fremder habe. *Srv. Laband, Magd. Rechtsquellen, str. 125, čl. XXXVIII., § 2. Glogauer Rechtsbuch kap. CXXVII. (ed. Wasserschleben).* [§ 344.] O cuzím kusu.
- [403.] Von dem veruestenten man. *Ssp. Ldr. III., 88, § 2—4.* [§ 345.] O zaručeném člověku.
- [404.] Von einem veruesten man. *Podobné Ssp. II., 12, § 15.* [§ 346.] O zaručeném člověku.
- [405.] ^[62b] Von beclagten leüten. *Ssp. Ldr. III., 9, § 5.* [§ 347.] O obžalovaných lidech.
- [406.] Von auzweysvng der gewer. *Ssp. Ldr. II., 24, § 1.* [§ 348.] O dokázání jistinníka.
- [407.] Von eygen vnderwunden. *Ssp. Ldr. II., 44, § 3.* [§ 349.] Ktosvéjisté pod setlačí.
- [408.] Von dem schach(!), der vnder der erde begraben leyt. *Ssp. Ldr. I., 35.* [§ 350.] O pokladu, kteřížž zakonán leží.
- [409.] Von vnczeitigen chinden. *Ssp. Ldr. I., 36.* [§ 351.] O nedospělých dětech.
- [410.] Von offenbar hirrheyt. *Ssp. Ldr. I., 37, 38, § 1, 2 bez posl. věty.* [§ 352.] O zjevném kurevstvie.
- [411.] ^[63a] Von dez mannez alter vnd seiner czeit. *Ssp. Ldr. I., 42, třetí věta.* [§ 353.] O člověčí starosti.
- [412.] Man vnd weip ebenburlich. *Ssp. Ldr. I., 45.* [§ 354.] Mezi mužem a mezi ženú o jednostajném rodu.
- [413.] Von dem vormünd, dy frauwen vnd iuncfrauwen haben schullen. *Ssp. Ldr. I., 46 a 47.* [§ 355.] O řečníkách, comají míti ženy a panny.
- [414.] ^[63b] Von dem, der fremde knecht slet oder rauset daz recht. *Ssp. Ldr. II., 34, § 1, první věta.* [§ 356.] O tych, kteří cizí pacholky bijé, nerujé.
- [415.] Von heymsuch einez mannez hauz odir seyn hauzgesint. *Bergrecht von Rodenau čl. 2. a 3.* [§ 357.] O tajném hledání domu člověčího.

- [416.] Von zweyn, dy sich wunden biz in den tot.
Bergrecht von Rodenau čl. 4.
- [417.] Von dem, der vmb eyn champherwunden wirt be-
[*sprochen*].
Bergrecht von Rodenau čl. 5.
- [418.] Von blutrunst vnd seyn recht.
Bergrecht von Rodenau čl. 6.
- [419.] ^[64a] Von unrechter vollaist.
Bergrecht von Rodenau čl. 7 až po slova mit eynem halben virdung.
- [420.] ^[64a] Von dem, der vor eynez gesworen mannez auge.
Bergrecht von Rodenau ostatní část čl. 7.
- [421.] Von den gesworen manne faust knütelslag.
Bergrecht von Rodenau čl. 8.
- [422.] Von dem, der vmb eyn totslak.
Bergrecht von Rodenau čl. 9.
- [423.] Von dem, der vmb noczucht beclagt.
Bergrecht von Rodenau čl. 10.
- [424.] ^[64b] Von dem, der eyn gesworen anstreit.
Bergrecht von Rodenau čl. 11.
- [425.] Von den, der eyn vor gesworen slecht.
Bergrecht von Rodenau čl. 12.
- [426.] Von den, der seyn erb seczt vor totslac.
Bergrecht von Rodenau čl. 13. až do slov und dyzem czu clagen.
- [§ 358.] O dvú člo-
věkú, ješto
se raní na
smrt.
- [§ 359.] O tem, ktož
bude obžal-
ován o rá-
nu, která se
v boji stane.
- [§ 360.] O okrvave-
nie a jeho
právě.
- [§ 361.] Když koho
nespraved-
livě viní.
- [§ 362.] O tem, který
před božej-
níkovým do-
mem koho
raní.
- [§ 363.] O božejném
člověku,
který svú
rukú bije.
- [§ 364.] O tem, kte-
rýž omluven
bude, aneb
povinen bu-
de o smrt.
- [§ 365.] O tem, ktož
bude obžalo-
ván o úzu.
- [§ 366.] O tom, ktož
božejníka
bojem
potká.
- [§ 367.] O tem, ktož
před božej-
níkem koho
bije.
- [§ 368.] O tem, ktož
svojerb
osadil za
smrt.

[427.] Von anvang roz oder vich.
Bergrecht von Rodenau čl. 15.

[§ 369.] Kto se
jsme koně
nebo do-
bytka.

Explicit, explarsit.
Hy endet sych das land-
recht. Nu heben sich an
dy lehenrecht. Anno do-
mini millesimo trecente-
simo septuagesimo octa-
no finitus est liber iste
proxima sabbato post fes-
tum vnde viginti milia
virginum [23. října 1378] per
manus Nicolai de Luco-
uia.

[428.] ^[65a] Wy man den chvnich ky-
sen sol, dor czu dy lehen
recht.

Ssp. Ldr. III., 52, § 1—3.

[429.] Von dem chv̇nige, wy er
dem keyser hulde tvn sol.

Ssp. Ldr. III., 54, § 2.

[430.] Von den, dy man czu chv̇-
nige nicht kysen schulle.

Ssp. Ldr. III., 54, § 3, 4.

[431.] Von dreyn sachen, do man
den keyser vmb bannen
sol.

Ssp. Ldr. III., 57, § 1.

[432.] Dy solen an des keyser
chur dy ersten seyn.

*Ssp. Ldr. III., 57, § 2 a 58, § 1 a 60 § 1
bez druhé věty. V 60, § 1, vynechána slova
mit deme sceptre, takže smysl věty jest
porušen. Pak následuje 60, § 2 a 3, při
čemž závěr jest zkrácen: So man sy erst
besenden mak, begert man iz ym vstellen,
man tut yn in echte alle, dy sy vingen,
payde, hauz vnd leüte, dy sy wider recht
halten.*

[433.] ^[65b] Von der manschaft.

Ssp. Lhr. 25, § 1.

[434.] Von dez mannez iar czale.

Ssp. Lhr. 25, § 4.

[435.] ^[66a] Von der kinder iar zal.

Ssp. Lhr. 26, § 1.

- [436.] Von den, dy do ansprechent dez kindez lehen vnder seynen iaren.
Ssp. Lhr. 26, § 2 a 3.
- [437.] Von dem ban vnd vestvng.
Ssp. Ldr. III., 63, § 2, 3.
- [438.] Von dem gezeuge czu lehenrecht.
Ssp. Lhr. 26, § 4—8.
- [439.] ^[66b] Von den mannen, dy ir lehen schullen entphan.
Ssp. Lhr. 29, § 1—2 do slov ires vater gut.
- [440.] Von dez belehenden mannez kindern noch sein tode.
Ssp. Lhr. 29, § 2 od slov En der vater stirbet — iz an yn gesunnen hot.
- [441.] Von dem kinde, daz czu seynem iaren chvmen ist.
Ssp. Lhr. 29, § 5 až do slov sy czu iren chomen. Pak násl. věta: Sprechen aber sy daz gut darnoch an, man gebeütet dem eltern, daz er dy clage stille, tut er iz nicht, man vertaylet ym daz gut.
- [442.] Von dem gedinge, daz eyman tut seynem weybe.
Ssp. Lhr. 31, § 1.
- [443.] ^[67a] Von dem gute, daz vil kindern gelyhen ist.
Podobné Ssp. Lhr. 32, § 1—3.
- [444.] Von dem belehenten weybe oder der meyde.
Ssp. Lhr. 34.
- [445.] Von dem manne, den seyn herretwinget seyn lehen lazzen.
Ssp. Lhr. 39, § 2.
- [446.] Wy der herre den man seyn gut muge angewinnen.
Ssp. Lh. 42, § 1 od slov Mit sechs mannen a § 2.
- [447.] Von dem manne, der mer herren hot vnd varen sol in dy hervart.
Ssp. Lhr. 46, § 2 a 3.

- [448.] Von dem herren, der seynen mannen ir gut nympf.
Ssp. Lhr. 49, § 1.
- [449.] ^[67b] Von dem gute, daz eyn herre leyhet czwen oder dreyn mannen czu lehenrecht.
Ssp. Lhr. 49, § 2.
- [450.] Von dem herren, der sich verpúrget vor seynem manne.
Ssp. Lhr. 50, § 3.
- [451.] Von eynem herren, der eynez mannez gut leycht dem andern.
Ssp. Lhr. 53.
- [452.] Von dem herren, der seyn schult(!) nidert.
Ssp. Lhr. 54, § 1—2.
- [453.] Von dem manne, der an lehen erben stirbet.
Ssp. Lhr. 55 počátek, druhá věta Stirbt eyn man an lehen erben, daz gut wirt dem herren ledig; *pak 55, § 2.*
- [454.] ^[68a] Von dem, der seyn gut czu saczvngeliehen hot.
Ssp. Lhr. 55, § 8, 9.
- [455.] Von dem manne, der eyn gut mit eynere frauwen entphohen.
Ssp. Lhr. 56, § 1, 2 a 4 (§ 3 jest vypuštěn).
- [456.] Von dem manne, der do tot ist an lehen erben.
Ssp. Lhr. 57, § 2 posl. věta změněna.
- [457.] Von den kinden, dy vnter eynander gut leyhen.
Ssp. Lhr. 58, § 1.
- [458.] ^[68b] Von dem lehen dez gerichtes, wer daz haben schulle oder nicht.
Ssp. Lhr. 61, § 1, 2.
- [459.] Von dem amptmann, der seym herren gut mit gwer entphúren wil.
Ssp. Lhr. 62, § 1 a 65, § 7, 8, 12.

- [460.] Von dem vette, wyvil man
taylen schülle.
Ssp. Lhr. 68, § 8.
- [461.] Von dem eigene manne
vor gericht verteylet.
Ssp. Ldr. II., 19, § 2.
- [462.] Von dez czinsmannez
gute vnd seyn erbe.
Ssp. Ldr. II., 21, § 1, 2.
- [463.]^[69a] Von dem, der sich begibt
in eyn closter.
Podobné Ssp. Ldr. I., 25, § 3.
- [464.] Von dem, der seynez ge-
nozen man wirt.
Podobné Ssp. Ldr. I., 25, § 4.
- [465.] Waz an czu recht leyppge-
zeúg sey.
Ssp. Ldr. III., 75, § 1, 2.
- [466.] Wy lange lehen mag we-
ren.
Ssp. Ldr. III., 75, § 3 a III., 76, § 1, 2.
- [467.] Von den, dy wider ir treú-
we nicht tñn.
Ssp. Ldr. III., 78, § 2, 3, 4.
- [468.]^[69b] Von dem, der seyennen her-
ren tötet.
Ssp. Ldr. III., 84, § 2.
- [469.] Von lehengut.
Ssp. Ldr. I., 14, § 1, 2.
- [470.] Von an geboren recht.
Ssp. Ldr. I., 16, § 1.
- [471.] Von chinden, dy vater
recht behalden.
*Ssp. Ldr. I., 16, § 2 a I., 17, § 1 do slov
diez heyyzet der sachen gan erbe.*
- [472.] Von lehenrecht.
Ssp. Ldr. I., 23, § 2.
- [473.]^[70a] Dyze nement nicht erb
noch lehen.
Ssp. Ldr. I., 4 první čtyři věty.
- [474.] Von dem miselsuchtigen.
Ssp. Ldr. I., 4, poslední dvě věty.
- [475.] Von eigen czu enphahen.
Ssp. Ldr. I., 34, § 2.

- [476.] Von dez dynstmannez
bûze.
*Ssp. Ldr. I., 38, § 2, počíná věta Dienst-
manne eigen mag až § 3.*
- [477.] Von vormûndeczu clagen.
Ssp. Ldr. I., 41 a 42, § 1, první dvě věty.
- [478.] ^[70b] Von dem gezeûg, der ab-
get.
*Ssp. Ldr. I., 6, § 3, poč. Wil mann seyn
gezeug abgen.*
- [479.] Von dem pûrgermaister
angezeug.
*Ssp. Ldr. I., 13, § 2, posl. věta a I., 14,
§ 1 a § 2.*
- [480.] Vonden, dy ir gutleyhent
auf fluchtsale.
Ssp. Lhr. § 58, § 2.

[W]erch[?] word licht bescheiden, wern der
sovil nicht, dy wedir recht tvn, dorvm bedarf
man wol machvalder rede, e man dy lewte in
kunde brenget, woran man recht tut, vnd e man
sy gelernet, daz sy mit recht vnrecht ôberwinden
vnd weder an recht brengen; diz buch gewint
manchen vint, wen alle dy, dy wedir got streben,
dy werdin desin bwche gram, vnd in ist leid,
daz recht ym in geoffenbart wirt, wen ir vn-
recht dovon gemeldit wirt, dy getrewen vnd dy
gerechten soln sich gotez vnd der gerechte tros-
ten vnd solln der worheit vnd dez rechten nicht
vorhelin, do mete vordinen sy gotez holde.

PŘÍLOHA II.

HORNÍ A MĚSTSKÉ PRÁVO RODNAVSKÉ Z R. 1270—1272.

[1.] ^[74a] Hy heben sich an dy bergrecht von der Rodena w̄.

[W]ir grof Hans von der Rodena vnd dy czwelf gesworen vnd dy gemeyn von der Rodena, an dyser nemleichen hantfeste tv wir allen den chv̄nt armen vnd reichen, daz eyn gemachtez ding ist mit dez hohen chv̄nig Stephans gewalt vnd mit den teursten von der stat durch ein vestnv̄nge der treuwen vnd vnser worheit vnd durch allez recht dez percherchs vnd der stat gemacht ist, daz durch chein leichten m̄t vorgezevn̄nge geschech, dy nemleich hantfeste hab wir darvber lozzen schreiben vnd machen.

[2.] Von heimsuchen.

[W]az erst czu merchen, ist, daz ein man wirt angestriten in seynem haus vnd heimsuchv̄nge geschicht von seinen veinden, vnd daz derselbe man, der angestriten wirt, er oder seyn hausgesinde, ein champherwunden enphecht vnd dy heimsuchv̄nge mit gezeuge vorvolgen wil, der sol haben sechs wirt vnd sechs fr̄mer man, dy rechter treuwen wirdik sint. Vnd ist daz, daz dy nemleichen leute iren ayde t̄rren darvmb gebiten, daz ware heimsuchunge sey geschehen, dy anstreiter dez nemleichen hausez sy besten mit vrtail mit czweier manne haubt. Vnd ist, daz ich mvrdez von den nemleichen heimsuchern geschicht, an rede vnd mit recht sy verterben; vnd ist, daz icht toten vnder den heimsuchern werden irrer leute, do geh̄rt nicht rechtes nach.

Srv. čl. 29 Štávnického práva městského Codex dipl. Arp. Cont. III. (1862), str. 216. Prvé dvě věty Ist daz — mit irem haubte rovněž s čl. 159, odst. 3., práva buďinského srv. Michnay A.-Lichner P. Ofner Stadtrecht (Pressburg 1845), str. 99—100.

[3.] Von gezeugv̄nge der heimsuch.

[V]nd mer ist, daz derselbe hauswirt sein haussuchv̄nge mit einem gesworen manne mak bezeügen, sein veint an vrtail sint bestanden; vnd mak daz allez nicht gesein, wer vnder yn czweyn dy vorclage dem richter pringet, dem geschicht recht.

[4.] Wo czwen streiten.

[V]nd mer ist, daz ein streit von czwein geschicht vnd werden wunt vn̄cz in den tot, welcher von yn czwein erste tot geligt, der behelt dy vor-

clage; vnd pricht dem andern sein wunden vnd ist daz, daz der ander darnach stirbet, derselbe an recht vortirbet.

[5.] Von champherwunden.

[I]st, daz ein man vmb ein champherwunden wirt angesprochen vnd wil sich beschönen, der müz drei hauswirt haben vnd auch sust drey frúme mann, den czu gelavben sei, oder mit einem gesworen manne er sich beschönt; vnd peut er seinen ayt darvber für ein champherwunden vnd velet er an dem eyde, mit vrteil bestet er einer hant^[74b] oder mit zehen marchen löset er sich.

[6.] Von plútrunst.

[I]st, daz ein man vmb blútrunst wirt angesprochen, mit czweyn frumen mannen enpricht er sich dovon; vnd mak er der nicht gehalten, mit seinem eyde enpricht er ym wol, vnd velet er aber an dem ayde, dem vorserechen (!) bestet er mit einer halben mark, dem gerichte mit einem virtvng; vnd mer ist, daz der angesprochen man von erste bechennet, er bestet mit dem vorgeschriben recht.

[7.] Von vnrechter vollaist.

[I]st, daz ein man vmb vnrecht volleist einer wunden wirt angesprochen, mit czweyn worhafftigen mannen enpricht er sich dovon oder mit seinem eyde, vnd velet er daran, mit einer halben mark bestet er seinem veinde, dem gericht mit einem virtvng. Vnd mer der ander volger wert alleine vnd velet er an dem eyde, dem vorserten bestet er mit einem virtvng, dem gericht mit eynem halben virtvng. Vnd mer ist, daz ein man mit eynez gesworen mannez sehen vmb ein champherwunden wirt angesprochen vnd ist daz, daz derselbe man der veint genade vnd dez gerichtes hulde nicht gewinnen chan, mit seinem haübt er bestet, daz gericht sol vber yn gan. Vnd mer ist, daz ein man mit eynem gesworen manne vmb blutrünst vbersagt wirt, mit einer hant vnd mit vrteil er bestet also, ab er sy mit zehen marken nicht gelözen mak.

[8.] Wer vmb einen faustslach beclagt wirt.

[I]st, daz ein gesworen man vmb einen palczhartslach oder vmb einen favstslach besagt einen man, mit vrteil vir wochen bestet er oder siczet er vir wochen in dem stokche oder beleibt ein iar aus der stat.

[9.] Vmb einen totslach angesprochen.

[I]st, daz ein man vmb einen totslach wirt angesprochen, dez beschönt er sich mit sechs hauswirten vnd mit sechs gelaubhaftigen mannen; vnd mak er der nicht gehalten, er pricht sich mit seinem eyde vnd velet er daz an, mit vrteil seinez haübtet ist er bestanden, daz gericht sol vber yn ergen.

Srv. čl. 32 Štávnického městského práva Cod. Arp. Cont. III., str. 217.

[I]st, daz ein man vmb notzogen einer ivnchfraüwen wirt beschriren vnd mit rechtem rüffe, als daz pilleich ist vorczuprenge, vnd ist, daz dy ivnchfraüwe mit barem havbte vnd mit gestrautem har vnd mit czuczertem gewant vnd blütige chvmt mit geschreye, der aufge-^[75a]rufen man mit einiez minuer den sibenzehen mannen gelaübhafter enpricht er sich davon oder mit seynem eyde vnd velet er daran, mit seinem havbt er bestet; vnd dyselbe geleichnütze ist vmb ein weyb, ausgenumen blutigez gewant, dazselbe recht auch also erget.

Srv. čl. 23 Štávnického městského práva Cod. Arp. Cont. III., str. 214; srv. čl. XXXV. Jihl. práva městského.

[11.] Von einem gesworen man wirt angestriten.

[V]nd ist, daz ein gesworen man heimgevnde wirt angestriten vnd er sich notwer seinez erwert vnd enphahen sein widersachen von ym champherwunden vnd ist, daz er ez vnder seinen gesworen gesellen auf seinen eyde tar genemen, dem versertem chein recht geschicht.

[12.] Der vor einem gesworen einen slecht.

[V]nd ist daz ein man mit seinem vbermvt vor eynez gesworen mannez angesicht einen menschen vergeüzzet sein blüt vnd wirt er besagt, mit zehen marken bestet er mit dem gerichte vnd den gesworen, dem versertem mit einer mark; wenne man vber yn richtet czweyerleye vnd mer, mak er dez gutez nicht gehaben vnd wirt er gevangen, man slecht ym ab dy hende vnd chvmt er der venchnütze wider hin, man verzelet yn ein vmgentez iar aus der stat vncz also lange, daz er dem richter vnd dem gesworen vmb dy vreuel genvk tut vnd dem verserten vmb sein plüt.

[13.]

Von gesezzen leüten.

[I]st, daz ein man hot erbe vnd verrichtet vmb einen totslach oder vmb ein wunden, man wirt yn geheyschen, alz recht ist, vnd er an der selben stat nicht vormeid rechten vrteil an der vodervnge seinez erbez, man sol yn verzelen. Vnd ist, daz er czu dem ersten eyngeheischen vorchvmt vnd dem gerichte vnd seinen veinten an seiner stat wil seczen sein erbe durch ein steticheit, ez ist wol recht, daz man yn czu cheinem pürgel icht twinge. Der richter sol einen gewizzen tach geben genen czu antwörten vnd dysen czu clagen. Vnd wenn der tach chvmt oder ist, daz der angesprochen man chvmt nicht für mit recht, man verzelet yn vnd dy czweiteil seinez erbez gibt man seinen veinden, daz ander teil dem gericht beleibz.

[14.]

Von chaufentem erbe.

[V]nd ist, daz ein man ein erbe chaufft vnd sein gut darvmb gibt vnd brife dorvber nymt mit der purger wizzen vnd helt daz erbe iar vnd tach an ansprache, chvmt ymant noch dez iarez vrist, ob er spricht an daz erbe,

ob er innenwendik dez landez ^[75b] ist, der gechaüft hot, beheldet ez mit rechte. Ist ez aber, daz der in iarez vrist spricht an daz nemleich erbe, er vol vert ist er gerecht.

[15.] Von anvanch dez vichez.

[I]st, daz ein roz oder sust cheinerley vich irre wirt vnd ist, daz daz czu cheynen nachbüren chvmt, derselbe man sol ez tvn dem gericht chvnt an dem ersten tage, der richter sol ez chvnden dem pharer, der pharrer chvndige ez dreystud (!) in der kirchen. Vnd ist, daz sich daz vicht nymant anzeucht, dazselbe vich czu der stat nůcze vnd czu der kirchen sol man ez behalden; vnd ist, daz derselbe man daz vorgeschriben recht versaümet vnd chvmt ez den richter an, daz ez sein nicht en sey, an einez dyebez stat er bestet vnd allez sein gut vnd sein erbe dy czwei teil sint der stat, daz dritte teyle dem richter bleybet.

Srv. čl. 20. Štávnického měst. práva. Codex dipl. Arp. cont. III., str. 214.

[16.] Von holcz vnd haŵnemen.

[V]nd ist, daz ein man mit willen auf dem velde holcz oder heŵe nymt einem andern manne vnd wirt sein vberwunden derselbe man, iz sein oxsen oder roz bleyben dem richter vnd hewe vnd holcz ist verlorn vnd můz ez genem manne wider gelten. Vnd ist, daz ein man holcz chavft oder heŵe vnd nymt einez andern mannez holcz oder heŵ mit willen vnd wirt er sein vberwunden, der daz erz habe genvmen vnd tar er seinen eyde dorvmb gebitem, daz er vnwizzent habe getan mit cheynem recht, verlevst er nicht nvr sein arbeit.

[17.] Dy czu widerstreit arbeiten.

Vnd ist, daz czwen man an czwein steten arbeiten czu widerstreit in czwein gruben, welcher vnder yn von erste gank oder ercze vindet vnd czu houe pringet, der beheldet dy mazze von der stat, do man den gank*) dem mizzet man mit rechte. Vnd mer ist, daz ander leůte nemen ein gruben an, dy auz der mazze sein, vnd vinden ercze, mit czwein gesworen behalden si dy mazze also an der ersten schaden vnd allen iren nvcz auzzer halben gener leůt mazze schůllen si haben. Vnd ist, daz ein gemezzen berg in iarez vrist sich verleit, der ist mit rechte vrey vnd ist, daz ander leute dar czu chvment vnd vindent ercze, daz mazze wert ist, den mizzet man eynen neůwen perch vnd czihen ir mazze, als von erste ist gezogen, auzgenvmen dez graven lehen vnd der purger lehen, dy czwei lehen sich nicht verligen mvgen. Vnd ist daz ein man an einem ende einez pergez vindet ercze vnde der behelt dy mazze alz, ab ez ^[76a] mazze wert ist, der selbe hot also vil gewaldez vnder der erden, alz vil ym dy mazze gibt ob der erden, vnd czu wem er chvmt in sein gemezzen lehen, do sol er czu rechte wider cheren vnd daz heizzet vberschar. Vnd mer, wo ein gemezzen perch ist, der sein lehen hot vnd allez daz recht, daz dy lehen haben vber der erden, daz haben si auch vnder der erden vnd nicht mer. Vnd ist, daz ein man perch enphet

*) Z předlohy patrně něco vynecháno.

vnd den bauwet vnd chvmt der dritte darvnder, so sol man sein lehen erzeigen vnd verneuwen, ob er ym wizzicleichen sein. Sint sy ym nicht wizzicleichen, so hot er nicht mer rechtez den ein lehen vmb sich, vber der erden vnd darvnder.

[18.] Von stollen bauwen.

Vnd merket, ist, daz ein man ydert einen stollen pauwet vnd ist, daz er mit seinem stollen also nahen chvmt czu einer andern gruben, do wazzer vnd damphe irret, vnd schaft iener gruben muzze an wazzer lazzen oder mit wint brengen, mit dem . . . *teyl der gruben, muz man mit recht dem stollen dynen. Vnd wir wollen mer, ist daz ein man auf vreyem velde nymt einen stollen an mit der purger wizzen vnd treybet den stollen durch einez andern mannez gruben vnd tut daz an ganz mannez were vnd treibet seinen stollen fur sich in einen perch, vnd ist, daz er erdze vindet, daz bestellet er durch genes mannez gruben in seinem stollen auz mit allem rechte.

[19.] Wer ungeteilet erdze furt von dem perge.

Vnd mer ist, daz ein man vngeteilet erdze furt von dem perge an wizzen dez vrbererz vnd also, daz der vrberrer teil nicht wirt dovon, vnd ist, daz der man auf seynen eyde tar genemen, dez dy phert sint, daz ez an sein wizzen sey getan, daz selbe erdze mit recht gehort den chvnich an. Ist aber daz geschehen, daz er mit erdze vnd mit pherden an der fur wirt begriffen, erdze vnd pherde ist mit rechte verloren.

[20.] Von der welde rechte.

Vnd mer alle dy welde, dy vmb dy stat ligen, daz wolle wir czv einer kantnuzze geben, also ist, daz yndert ein toler ist, der einen wek machet, mit seiner arbeit vnd mit seynem gute, in denselben welden hot sicherleich gewalt ein vmbegentez iar, colen czu bruen, vnd daz er ez mit seinem recht ander rechten wert nach der iarez vrist vmb dy czeit, alz er den wek gemachet hot, vnd ist daz geschehen, daz er dy welde wuste let, so sint si einem itleichen manne vrey, vnd ist, daz er sy nicht ^[76b] let wust vnd czu der stat mit recht dynst als recht ist, so behalden siz vnd pauwen recht als

[21.] Von der vreyheyte der welde.

Vnd wir wollen mer, daz alle arbeiter derselben welde, waz sy holczes vinden in den selben welden, ez sei an tripholcz oder an cymmerholcz oder an prukeholcz, daz ist ym vrey also, daz er ez mit dez vorgesprochen tolers willen sei, darvmb hab wir allen leuten dy vreyheit geben, daz si vreileich darin arbeiten. Ez wer leicht etleicher, der eyenen walt mit sulchen chrig wolde behalden, daz er seyn were von seym vater vnd sein erbe were vnd wolde leicht eczleichen arbeiter darauz treyben mit seiner vppicheit vnd mocht derselbe arbeiter den gewalt mit einem gesworen manne beweysen,

*) Misto je radřrováno.

mit recht verleuset der gewaltiger sein hende, ist daz er si mit zehen marken nicht gelösen mak, so bleibt dy czwei teil der stat, daz dritte teil dem richter bleibet. Vnd ist, daz erz mit einem gesworen manne nicht erzeügen mak, hot er sein czwen gelavbhaftige man, er bestet mit fvnf marken der selbe gewaltiger.

[22.] Von einem verschultem totslach.

Vnd ist daz getan, daz in dem leithaus oder an dem marchte oder wo ez sei, einer wirt wunt oder erscheint oder czu tot erslagen, ein man czu einez gesworen angesicht vnd daz derselbe gesworen man auf seinen eyde genemen tar, daz der man sein schein oder seyn wunden oder seinen tot wolverdyenet habe, chein recht dem verferten nicht geschehen mak.

[23.] Von wunden leüten vnd von widerteil.

Vnd mer ist, daz ein werre wirt vnder leuten, daz leute wunt werden oder czu tot erslagen oder welcherey sache ez sey, vnd czu gerichte gen vnd nicht gesvnet wirt vnder dem gerichte, vnd chvmt ein ander gericht darvn, dez ez gesvnet wirt, in welchem gericht ez gesvnet wirt, demselbem richter wirt dy wirtschafft vnd alle dy prischaft, die gevellet, welcherley si sey, dy czweyteil ist der pürger vnd daz dritte teil dez richters an blutrünst, dy ist des richters gar.

Vnd daz recht hab wir lazzen schreiben vncz an vnser nochchvmlingen durch ein steticheit vnd durch ein vestnvnge der treüwen vnd der worheit vnd allez gerechticheit vnd daz ymant in chein vnrechticheit würde geworfen, dorvber hab wir dy hantfeste lazzen machen vnd schreiben durch aller gerechter dinge willen.

DAS SILLEINER RECHTSBUCH A. D. J. 1378.

In Jos. Beck's literarischem Nachlaß im mährischen Landesarchiv wurde unter Mithilfe der Prof. Frant. Hrubý und Chaloupecký eine Handschrift aufgefunden, die wohl aus Beck's früheren Mitteilungen bekannt war, aber als verschollen galt. In den Publikationen der „Učená Společnost Safaříkova“ erschien nun eine Übersetzung des Silleiner Rechtsbuches aus dem Jahre 1473 nach der angeführten Handschrift mit einer eingehenden Beschreibung dieser von Prof. Chaloupecký.

Ein Teil des zur erwähnten Publikation geschriebenen Vorwortes, das in diesem Sonderabdrucke herausgegeben wurde, enthält eine Analyse des deutschen Wortlautes des Silleiner Rechtsbuches. Eine eingehende Beschreibung der ganzen Handschrift bringt dasselbe Vorwort von Prof. Chaloupecký.

Das Silleiner Rechtsbuch blieb erhalten in einem Papierkodex (Format 215×29 cm) mit Pergamenteinband (gleichaltrigem). Jetzt umfaßt der Kodex 149 Folios mit neuer Paginierung; ursprünglich enthielt er weniger Lagen, anscheinend die Blätter vom nunmehrigen Folio 9a—97b. Die anderen wurden später ergänzt und beigelegt. Auf Folio 2a—9b sind die Rechtssprüche des Silleiner Stadtgerichtes aus den Jahren 1386—1460 in verschiedener chronologischer Reihenfolge eingetragen. Auf Folio 10a bis 12a sind Gebete verzeichnet, beginnend mit den Worten „Daz sint gute manvngē kegen vnserm herren, amen“ und abschließend mit dem Gebet „Dyz ist salve regina“ u. zw. den Worten „o gnedeige, o milde, o sūze Maria“.

Auf Folio 13a—17b ist ein Register, unterteilt in zwei Absätze. Es enthält zunächst ein Register der Kapitel des Landrechtes „Hy hebt sich an daz register von dem recht czu Meidburg“, dann des Lehnrechtes „Hy hebt sich an daz register vom lehnrecht“.

Auf Folio 19a beginnt das Vorwort mit den Worten „Hie hebt sich an der kunigbuch vnd marburgychz recht. Amen“ und endet auf Folio 22a mit den Worten „Hy endet sich dy vorrede von den byschofen von Meidburch der stat“.

Der eigentliche Text des Buches beginnt auf dem jetzigen Folio 22a mit den Worten „Hy heben sich an dy hohen recht von Meidburch der stat“.

Dieser Teil wird auf Folio 64b abgeschlossen mit dem Explizit „Hy endet sich daz landrecht“. Auf Folio 65a ist die Fortsetzung des weiteren Textes, der im Explizit charakterisiert ist mit den Worten „Nu heben sich an dy lehenrecht“.

Der eigentliche Text des Rechtsbuches endet auf Folio 71a mit den Worten „do mete vordinen sy gotez holde“.

Auf Folio 74a—76b ist von gleicher Hand ein Rechtsdenkmal verzeichnet, das zwar nicht zum Silleiner Rechtsbuch gehört, das aber für das Silleiner Rechtsbuch herangezogen wurde. Es ist gekennzeichnet auf Folio 74a durch die Worte: „Hy heben sich an dy bergrecht von der Rodenaw“, und endet auf Folio 76b mit den Worten: „dorvber hab wir dy hantfeste lazzen machen vnd schreiben durch aller gerechter dinge willen“.

Auf Folio 71a—104 folgen Rechtssprüche des Silleiner Stadtgerichtes bis zum Jahre 1561, welche erschienen sind in der angeführten Publikation der „Učená společnost šafaříkova“ von Prof. Chaloupecký. Auf Folio 105a—149a ist auf später hinzugefügten besonderen Einlagen die Übersetzung des Silleiner Rechtsbuches d. J. 1473 eingetragen, die gleichfalls in der angeführten Publikation veröffentlicht ist.

Wie aus der Beschreibung ersichtlich ist, setzt sich das Silleiner Rechtsbuch aus 4 Teilen zusammen: aus dem Register, dem Vorwort, aus dem sog. Landrecht und dem sog. Lehnrecht. Das Register selbst zerfällt in zwei Teile: es enthält zunächst das Kapitelverzeichnis des Land- und sodann des Lehnrechtes.

Die Überschrift des Vorwortes zeigt, daß hier eine Verschmelzung des Sachsenspiegels mit dem Magdeburger Recht vorliegt. Das Vorwort ist eigentlich nur die Weichbildchronik. Der eigentliche Text des Silleiner Rechtsbuches setzt sich zusammen aus Artikeln des Sachsenspiegels, die durchsetzt sind von Artikeln des Weichbildrechts und dazugefügt sind Artikel, übernommen aus dem im Jahre 1261 und 1295 Breslau und im Jahre 1304 Görlitz mitgeteiltem Magdeburger Rechte. Dazu treten noch weitere Rechtssprüche, die regelmäßig zum Weichbildrecht beigefügt sind und aus der Tätigkeit Magdeburgs als obere städtische Instanz oder eventuell anderer Städte, die nach dem Magdeburger Recht gegründet wurden, herkommen. Darunter sind einige Artikel, deren Vorbild wir nicht auffinden konnten. Außer diesen Vorbildern begegnen wir im Sill. Rechtsbuch auch noch Artikeln, die zu den sog. Extravaganten des Sachsenspiegels gehören, die nach der Krakauer Handschrift auch Krakauer Extravaganten heißen.

In Silleiner Rechtsbuch ist das Landrecht des Sachsenspiegels nicht vom Weichbildrecht getrennt, sondern alles bildet ein organisches Ganzes, eine Erscheinung, die keine Seltenheit ist bei Rechtsdenkmälern aus dem Bereiche des Magdeburger Rechts, die aber die verhältnismäßige Vollkommenheit unseres Rechtsdenkmals zeigt.

Der Autor des Silleiner Rechtsbuches hat sich wenigstens in einem Teil seines Buches ein eigenes System geschaffen. Er schickt zunächst eine geschichtliche Einleitung voraus und fügt Prologus und Textus prologi des Sachsenspiegels hinzu. Nach dieser Einleitung folgen die Anfangsartikel des Sachsenspiegels. Darauf bringt er, zurückkehrend zum Weichbildrecht, ziemlich zusammenhängend dessen Art. 1—20. Daran schließen sich aus dem Weichbildrecht Art. 42—44 an, welche den vorausgehenden

Artikeln darin ähneln, daß sie Vorschriften über die städtische Organisation der Stadt Magdeburg enthalten.

Dann kehrt er wieder zurück zum Landrecht aus dem dritten Teil des Sachsenspiegels, in dem die Vorschriften über die rechtliche Stellung von Personen enthalten sind. Nach diesen Artikeln kommen wieder Artikel aus dem Weichbildrecht vor.

Von Art. 74—102 ist eine im Ganzen systematische Zusammenstellung der Vorschriften über Wunden und über Mord und Totschlag. Hier sind Artikel aus verschiedenen Vorlagen und zum ersten Male treten auch Artikel aus den Privilegien vom Jahre 1261, 1295, und 1304 auf. Aus der Zusammenstellung dieser Artikel ist deutlich das Bestreben erkenntlich, den ganzen Stoff gleichen Inhaltes aus verschiedenen Rechtsdenkmälern zu konzentrieren. Eine ähnliche Konzentrierung von Artikeln aus verschiedenen Vorlagen findet sich allerdings auch in anderen Rechtsdenkmälern des Magdeburger Rechtes, sodaß man sie nicht als charakteristische Besonderheit des Silleiner Rechtsbuches betrachten kann.

Diesem Teile folgt ein weiterer Abschnitt, wie die Aufschrift des Art. 103 zeigt, bis zum Artikel 137. Es geht hier um ein Kapitel, das die rechtliche Stellung der Frauen behandelt, im besonderen ihr Vermögensrecht; wir finden aber hier auch Vorschriften über andere Rechtsverhältnisse aus dem Eigentumsrecht der Familie. Auch hier können wir nämlich ein gewisses Streben nach Zusammenfassung des gleichartigen Stoffes bemerken.

Im folgenden Abschnitt von Art. 138—161 sind die Vorschriften zusammengefaßt über Beschädigung des Nachbargutes durch Vieh, und die Vorschriften über Nachbarsrecht.

Auch das weitere Kapitel von Art. 162—196 ist eine Zusammenstellung von Artikeln, die sich mit der Frage von Schuld und Haftung befassen, doch finden sich hier auch Artikel über Zeugenschaft vor Gericht.

In weiteren Kapiteln können wir dieses Streben nach System nicht mehr verfolgen. Es sind wohl im weiteren Inhalte des Silleiner Rechtsbuches verschiedene Gruppierungen von Artikeln, welche die gleichen Rechtsverhältnisse tangieren (z. B. Art. 236—252 oder Art. 246—248), aber die innere Verbundenheit zwischen ihren größeren Gruppen ist nicht mehr vorhanden.

Das bis jetzt Gesagte betrifft das Silleiner Rechtsbuch bis zum Art. 415, denn der Abschluß bis zu Art. 427 ist eine Ergänzung anderen Ursprungs. Die Vorlage zu diesen Artikeln bildete das Stadt- und Bergrecht von Rodenau.

Diese Artikel wurden zur Vorlage des Silleiner Rechtsbuches erst später hinzugefügt, wie weiter unten noch angeführt wird.

Nach diesem im Explizit als Landrecht bezeichneten Abschnitt folgt das Lehnrecht. In diesem Abschnitt, der bedeutend kleiner ist als der vorhergehende, wechseln einander Kapitel des Lehnrechts und Kapitel des Landrechtes aus dem Sachsenspiegel ab und die Bezeichnung „Lehnrecht“

ist daher nicht mehr ganz zutreffend für den Inhalt dieses Teiles. Allerdings müssen wir bemerken, daß auch die Folgerichtigkeit dieses Teiles keineswegs eine alleinstehende Besonderheit des Silleiner Rechtsbuches ist.

Nehmen wir die Vorlagen für die einzelnen Artikel des Silleiner Rechtsbuches durch, so müssen wir beachten, wie dazu der Sachsenspiegel benützt wurde. Seine Artikel stehen nicht in der üblichen Reihenfolge hintereinander, sondern durcheinander und sehr häufig aufgeteilt und zerrissen in eine ganze Reihe einzelner Artikel, die entweder aufeinander folgen oder aber auch weit von einander an verschiedenen Stellen untergebracht sind. Ein bezeichnendes Beispiel dafür, wie einzelne Sätze aus denselben Artikeln des Sachsenspiegels voneinander getrennt sind, stellt der Artikel 79 dar, in dem der herausgerissene 2. Satz aus dem Ssp. Ldr. II. 38 und der Art. 261, in welchem der 1. Satz des gleichen Artikels des Sachsenspiegels enthalten ist. Gleich kennzeichnend ist das Verhältnis der Art. 107, 204 und 207 und weiters das Verhältnis der Art. 194, 369 und 370. Beachtenswert ist, daß sich im Silleiner Rechtsbuche manche Artikel des Sachsenspiegels wiederholen. So zum Beispiel in Artikel 95 und 352, 183 und 319, 271 und 395. Dies läßt sich damit erklären, daß bei der Entstehung des Silleiner Rechtsbuches die Vorlagen nach Beispielen genommen wurden, die selber schon aus Artikeln des Sachsenspiegels zusammengestellt waren. Auch diese Fehler in der Systematik des Silleiner Rechtsbuches sind nicht als vereinzelte Erscheinung in den mittelalterlichen Rechtsdenkmälern des Stadtrechts anzusehen.

Nach dem Angeführten reiht sich das Silleiner Rechtsbuch zu jenen Rechtsdenkmälern, die im 14. Jh. auf der Basis des Sachsenspiegels und des Magdeburger Rechts entstanden. Diese Rechtsdenkmäler unterscheiden sich, wie betont wurde, weniger durch ihren Inhalt als durch die Anordnung des Stoffes voneinander. Das Silleiner Rechtsbuch steht durch seine Vorbilder und seine Anordnung dem Rechtsbuch der Stadt Neumarkt am nächsten. In seinem System steht es jedoch noch höher dadurch, daß es das Stadtrecht organisch mit dem Landrecht verbindet. Es liegt allerdings auch darin keine Besonderheit, da auch andere Rechtsdenkmäler ein ähnliches System aufweisen.

Wenn wir nachforschen, unter welchen Umständen das Silleiner Rechtsbuch wahrscheinlich entstanden ist und wo seine Vorlage zu suchen ist, müssen wir uns vergegenwärtigen, was für Stadtrecht Sillein hatte und woher es dies schöpfte.

In der Fachliteratur ist bereits bekannt, daß das Silleiner Stadtrecht sich herausbildete in Verbindung mit der Verbreitung des deutschen Rechts in Ungarn. Dafür existiert eine Reihe von direkten Belegen. Aus ihnen ergibt sich, daß Sillein schon im Jahre 1370, also früher als das Silleiner Rechtsbuch datiert ist, rechtliche Beziehungen zu Krupina (Karpfen) hatte. Eine erhaltene Urkunde bezeugt, daß der Stadt Sillein im J. 1379 verboten wurde, die Rechte der Stadt Teschen zu gebrauchen. Zuvor benützte Sillein diese Rechte und richtete Berufungen nach Teschen. Erst im J. 1379 anerkannte Sillein Krupina (Karpfen) als Stadt, an die

es sich in strittigen Fällen zu wenden hätte. Das Datum dieses Verbotes deckt sich nahezu mit dem Datum des Silleiner Rechtsbuches. Da drängt sich nun die Frage auf, ob dies nicht nur ein zeitliches Zusammentreffen ist und ob das Verbot, die Teschener Rechte zu gebrauchen, nicht in engem inneren Zusammenhang mit dem Silleiner Rechtsbuche steht. Bevor wir aber unsere Meinung darüber bringen, betrachten wir die Stellung der Stadt Teschen in der Geschichte der Quellen für Stadtrecht.

Es ist bekannt, daß Teschen wie andere schlesische Städte ursprünglich das flämische Recht hatte, das in eine Reihe schlesischer Städte vordrang. Zu Ende des 14. Jh., im Jahre 1374, trat eine Änderung ein und Teschen erhielt das Magdeburger Recht und sucht seit der Zeit Belehrung in Breslau. Diese Erscheinung bildet keine Ausnahme in der Geschichte der Stadtrechtsquellen; die Stadt ändert ihr Recht und übernimmt das Recht einer anderen Stadt als seiner Berufungsinstanz. Aber für uns ist dieses Moment sehr wichtig, denn 4 Jahre vor der Datierung der Abschrift des Silleiner Rechtsbuches übernimmt die Mutterstadt von Sillein ausdrücklich das Magdeburger Recht. Es ist vielleicht nicht zu gewagt, wenn ich behaupte, daß auch Sillein an dieser Tatsache interessiert war und daß es sich damals vielleicht in Teschen nach dem Inhalt des mitgeteilten Magdeburger Rechtes erkündigte, oder daß eventuell direkt für Sillein eine Abschrift dieses für Teschen bestimmten Magdeburger Rechtes angefertigt wurde. Vom Teschener Stadtrecht blieb aus dem 14. Jh. nichts erhalten außer der Nachricht, daß dafür das Breslauer Recht benützt wurde und unsere Vermutung entbehrt also einer festen Grundlage. Sicher bleibt aber, daß das Silleiner Rechtsbuch unter dem Einflusse schlesischer Rechtsdenkmäler entstand.

Diese unsere Meinung können wir aber noch durch andere Belege bekräftigen, wenn wir flüchtig den Inhalt einiger Artikel des Silleiner Rechtsbuches streifen. Wir können vor allem neuerdings betonen, worauf wir schon früher hinwiesen, daß das Silleiner Rechtsbuch die Extravaganten des Sachsenspiegels benützte. Charakteristisch für den Sachsenspiegel war seine Erweiterung durch eine Reihe von Ergänzungen gerade im schlesischen Landstrich. Charakteristisch für die Krakauer Extravaganten ist ihre Verwendung für das Rechtsbuch der Stadt Neumarkt. Wenn also die Extravaganten im Silleiner Rechtsbuche auftauchen, beweist dies daher, daß bei seiner Entstehung der Sachsenspiegel aus den schlesischen Handschriften einwirkte.

Genau wie im Sachsenspiegel erscheint auch im Weichbildrecht, dessen Variante das Silleiner Rechtsbuch benützte, eine Reihe von Ergänzungen. Und wenn wir umgekehrt diese Ergänzungen untersuchen, finden wir, daß sich ihrer eine ganze Reihe in den Handschriften schlesischer Herkunft finden. Es zeigen sich z. B. Analogien mit Rechtssprüchen, die Böhme veröffentlichte und auch mit Artikeln aus der Variante des von Wasserschleben veröffentlichten Weichbildrechtes. Auch diese Variante stammt aus einer Handschrift schlesischer Provenienz. Besonders aufmerksam gemacht sei auf die Form des jüdischen Eides im Art. 367. Da

jedoch eine ganze Reihe von Rechtsdenkmälern der schlesischen Archive, weder beschrieben noch herausgegeben ist, können wir auf einige Übereinstimmungen nur nach den bisherigen Beschreibungen aufmerksam machen. In diesem Zusammenhange sei darauf verwiesen, daß auch Übereinstimmungen mit dem Glogauer Rechtsbuche auftreten (Art. 184 u. 402).

Zur Beurteilung der inhaltlichen Herkunft des Silleiner Rechtsbuches trägt auch Art. 122 bei, dessen Inhalt wir hier erwähnen. Es wird darin das sog. Drittelrecht festgesetzt. Es ist bekannt, daß das Magdeburger Recht dem Drittelrecht nicht besonders günstig war. Dieses Recht war verbreitet in Meissen, in der Lausitz, in Schlesien, in Polen und den böhmischen Ländern. Es wurde auch schon die Vermutung ausgesprochen, daß das Drittelrecht in den böhmischen Ländern entstand und sich in die anderen angeführten Länder verbreitete. Wahrscheinlicher aber ist, daß das Drittelrecht sich unter dem Einflusse des flämischen Rechtes entwickelt. Auch in Ungarn begegnen wir dem Drittelrecht im Zipser Stadtrecht und im Stadtrecht von Schemnitz. Im Schemnitzer Stadtrechte ließe sich sein Ursprung durch böhmischen Einfluß erklären. Das Auftreten des Drittelrechtes im Silleiner Rechtsbuche läßt sich damit erklären, daß sich hier der Einfluß des Teschener Stadtrechtes auswirkt, wo vor dem Magdeburger Recht, wie schon angeführt, das flämische Recht benützt wurde.

Fassen wir nun unsere Folgerungen zusammen, so kommen wir zur Ansicht, daß das Silleiner Rechtsbuch in Sillein von wo anders, wahrscheinlich von Teschen übernommen wurde. Es ist keine amtliche Erteilung des Stadtrechtes, das Sillein von einer der Städte aus dem Bereiche des Magdeburger Rechtes bekommen hätte. Es ist also in Sillein abgeschrieben worden. Im Explizit des Landrechtes ist auch der Name des Kopisten „Nicolaus de Lucouia“ angeführt. Vielleicht handelt es sich um Niklas aus Luckau in der Niederlausitz, oder aus Luková (Luckau), welcher Name in Mähren häufig ist. Für den Kopisten ist kennzeichnend, daß er die Abschrift des Landrechtes sorgfältig ausführte, während er im Lehnrechte einige Stellen nicht lesen konnte und sie ausließ (zum Beispiel Art. 431).

Oben wurde angeführt, daß den Abschluß des sog. Landrechtes Artikel aus dem Stadt- und Bergrecht von Rodenau (Rodna) bilden. Daß es wirklich um diese Vorlage geht, beweist ein Beleg direkt aus der erhaltenen Handschrift. Denn der Kopist des Silleiner Rechtsbuches arbeitete anscheinend nach folgender Methode: Er schrieb zunächst das sog. Landrecht ab, an dessen Ende er ab Art. 415—427 den Text des Stadt- und Bergrechtes von Rodenau benützte, dann schrieb er das Lehnrecht ab, das er aber nicht vollendete. Dies beweist der Abschluß nach Art. 480, der später und von anderer Hand beigelegt wurde. Der Kopist füllte ursprünglich die jetzigen Fol. 71, 72 und 73 nicht aus, hob sie sich auf für die Beendigung des Lehnrechtes. Auf Fol. 74a—76b schrieb derselbe Kopist das Stadt- und Bergrecht von Rodenau ab, das er früher für die Schlußartikel des Landrechtes benützte.

Das Stadt- und Bergrecht von Rodenau, dem wir hier begegnen, ist in der ungarischen Fachliteratur bis jetzt noch nicht bekannt. Es handelt sich hier um Abschrift und Übersetzung des Bergrechtes der Stadt Rodna, Rodena, Rodenau in Siebenbürgen, am Oberlauf des Großen Szamos. Aus der Einleitung in Art. 1 (Beil. Nr. 2) erfahren wir, daß dieses Recht in der Zeit des Königs Stefan, anscheinend Stefan des V., entstand. Mit der Entwicklung dieser Stadt wäre die Entstehung dieses Stadt- und Bergrechts im Einklang. Rodna war eine niedergehende Bergstadt, die zur Zeit des Tatareneinfalles zerstört und später wieder erneuert wurde. Das Rodenauer Stadt- und Bergrecht besteht aus 23 Artikeln, wovon nur Art. 17, 18 und 19 Vorschriften des Bergrechts behandeln, während die übrigen Artikel Vorschriften des Stadtrechts enthalten. Durch diese Verbindung und Verquickung der Vorschriften des Stadt- und Bergrechtes unterscheidet sich das Rodenauer Recht vom Schemnitzer und Iglauer Recht. Trotzdem finden wir aber doch Übereinstimmungen mit diesen Bergrechten. In den Art. 2, 9, 10 und 15 des Rodenauer Rechtes äußern sich analoge und fast wörtliche Übereinstimmungen mit dem Schemnitzer Stadtrecht, durch dessen Vermittlung sich auch eine Analogie mit dem Iglauer Stadtrecht aufdecken läßt. In Art. 2 tritt auch eine Übereinstimmung mit dem Ofner Stadtrecht auf. In den Bestimmungen des Bergrechtes geht das Rodenauer Recht ziemlich selbständig vor.

In das Silleiner Rechtsbuch wurden Art. 2—13 und 15 übernommen, die Vorschriften des Bergrechts aber ganz übergangen. Es ist interessant, daß auch übernommene Vorschriften nicht wörtlich wiedergegeben wurden, sondern, wie besonders einige Bestimmungen des Prozeßrechtes (Zahl der Eideshelfer u. a.), verändert und angepaßt.

Versuchen wir, eine Vermutung auszusprechen, wie dieses Berg- und Stadtrecht nach Sillein kam, und warum es im Silleiner Rechtsbuch benutzt wurde, so können wir nur feststellen, daß Sillein keine Bergstadt war, aber Rechtsbeziehungen zu Karpfen hatte, das eine Bergstadt war. Vielleicht kannte und übernahm Karpfen das Rodenauer Bergrecht, welches von hier auch nach Sillein gelangte. Im Silleiner Rechtsbuch enthüllte sich auf diese Weise die Verschmelzung der Verbindungen und Einflüsse des Teschener und Karpfener Rechtes. Durch diese Verschmelzung von Rechtsvorschriften läßt sich vielleicht erklären, warum das Silleiner Rechtsbuch nichts an seinem Werte verlor, trotzdem es Sillein verboten war, sich um Belehrung an Teschen zu wenden.

In den Beilagen ist einerseits das Artikelverzeichnis des deutschen Textes des Silleiner Rechtsbuches und andererseits der Wortlaut des Rodenauer Stadt- und Bergrechtes. In der ersten Beilage (I.) sind u. a. Artikel aus der von Prof. Chaloupecký veröffentlichten Übersetzung angeführt. Weiters sind darin auch Vorlagen einzelner Artikel vermerkt, bei denen dort, wo es um eine Ähnlichkeit geht oder wo sich Abweichungen zeigten, angemerkt ist, daß es sich um Ähnlichkeit (srv. = vergl.), keineswegs um wörtliche Übereinstimmung handelt. Manche Abweichungen sind in den Bemerkungen angeführt, event. sind einige Artikel veröffentlicht.